

द्विगो रोजगार, युवाहरूको सरोकार

नेपाल सरकार

संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय

विषय सूचि

१. परिचय :

२. युवाहरुको बर्तमान अवस्था(तथ्यांकग) विश्लेषण

२.१ नेपालको अवस्था:

२.२ डडेल्धुराका युवाहरुको अवस्था

३. औचित्यता (वर्तमान राज्यको नीति तथा कार्यक्रमहरु)

४.रणनीतिक परिकल्पना :

५. लक्ष्य (GOAL):

६.समग्र उद्देश्य :

६.१.सहायक उद्देश्यहरु

७.रणनीति

८.समयावधि :

९. मार्गदर्शक सिद्धान्त

१०. तर्कवद्ध योजना पद्धतिको खाका (Logical Frame Work)

११. कार्ययोजना (Work Plan)

१२. कार्यान्वयन र समन्वय

१३.अनुगमन र मूल्यांकन

अनुसूचीहरु

अनसूची १: सम्बद्ध कार्यालयहरु

अनसूची २: सम्बद्ध कार्यालयहरुको भूमिका र जिम्मेवारी

सन्दर्भसूची

१. परिचय :

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा “देशको विकासमा युवा जनशक्तिलाई परिचालन गर्न राज्यले विशेष नीति अवलम्बन गर्नेछ” भन्ने उल्लेख छ । राज्यका अजस्र शक्ति युवाहरूमा आशा, उत्साह, राष्ट्रिय भावना, जिम्मेवारी बोध, सीप विकास र रोजगार तथा स्वरोजगारका उपयुक्त अवसरहरू उपलब्ध गराई युवा वर्गको क्षमतालाई राष्ट्र विकासको मुलधारमा ल्याउनु जरुरी भएको छ । युवाहरूको विद्यमान आवश्यकता, समस्या एवं चुनौती तथा सवालहरूलाई सर्वाधिक महत्वका साथ सम्बोधन गर्न राज्यको तर्फबाट समुचित पहल र प्रयत्न हुनपर्ने कुरा पनि स्पष्ट छ । पाँचौं पञ्चवर्षीय योजनादेखि नै युवाहरूको भूमिकालाई सम्बोधन गर्ने प्रयास भएतापनि त्रिवर्षीय अन्तरिम योजनाले युवा सशक्तिकरण, विकास र सहभागिताका लागि पूर्वाधार तयार गर्ने पक्षमा विशेष जोड दिएको थियो । चालु त्रिवर्षीय योजनाको आधारपत्रले पनि तिनै पूर्वाधारहरूको सुदृढीकरण र विस्तार गर्दै युवाहरूलाई नयाँ नेपाल निर्माण प्रकृयाको मूलप्रवाहमा ल्याउनेतर्फ केन्द्रित रहने दृढता अधि सारेको छ ।

युवाहरूलाई सिर्जनशील, सीपयुक्त, उद्यमी र जिम्मेवार नागरिकहरूको रूपमा विकसित हुने अवसर सिर्जना गरिदिने दायित्व राज्यको हो । विगतमा राज्यका नीति, कानून एवम् कार्यक्रमहरूले युवाहरू र उनीहरूका सरोकारका विषयहरूलाई प्राथमिकताका साथ सम्बोधन गर्न नसकेको देखिन्छ । परिवर्तनका संवाहक युवाहरूलाई राज्य संचालन प्रकृया तथा विकास कार्यक्रमहरूमा समाहित गर्न नसक्दा मुलुकले उनीहरूको प्रतिभा तथा उर्जाबाट लाभ लिन नसक्ने मात्र होइन कुलत, हिंसा, तथा अस्थिरताको सामना समेत गर्नुपर्ने हुन्छ, भन्ने कुरा इतिहासले प्रष्ट गरेको छ । यिनै तथ्यहरूलाई दृष्टिगत गरी डडेल्धुरा जिल्लाका युवाहरूलाई सक्षम र जिम्मेवार बनाउदै उनीहरूमा विद्यमान उर्जा र क्षमतालाई रचनात्मक ढंगले जिल्लाको विकासमा लगानी गर्न र जिल्लाका नीति निर्माणदेखि कार्यक्रम कार्यान्वयन र मूल्यांकन तहसम्म सक्रिय साभेदार बनाउन आवश्यक देखिएकोले युवा नीति २०६६, नेपाल सरकारको स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ र नियमावली २०५६ को आधारमा रही यो त्रिवर्षीय युवा रणनीतिक कार्ययोजना २०७१/७२ २०७३/७४ तयार गरिएको छ। योजना परिषदबाट पारित भएको मिति देखि लागू हुनेछ ।

२. युवाहरूको बर्तमान अवस्था(तथ्यांक) विश्लेषण

२.१ नेपालको अवस्था:

✓ जनसंख्या:

- नेपालको जनगणना २०६८ अनुसार १० देखि १९ वर्ष समूहका किशोरकिशोरीहरूको जनसंख्या ६४ लाख (कूलजनसंख्याको २४ प्रतिशत रहेको छ) भने १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको जनसंख्या ५३ लाख (कूल जनसंख्याको २० प्रतिशत) रहेको छ । (Source: Nepal Youth Charter) यसैगरी १६ देखि ४० वर्षका युवाहरूको जनसंख्या ४०.३४ प्रतिशत रहेको छ ।
- डडेल्धुरा जिल्लामा १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको जनसंख्या २७,२०९ (कूलजनसंख्याको १९.१४ प्रतिशत रहेको छ जसमा महिलाको संख्या १५,५३६(५७ प्रतिशत) छ।

✓ गरीबी:

- सहस्राब्दी विकास लक्ष्यहरूको मापनका लागि तोकिएका ६० सूचकमध्ये अधिकांशमा नेपालले प्रगति गरेको छ । सन् १९९५ मा ४२ प्रतिशत जनसङ्ख्या गरीबीको रेखामुनि रहेको थियो, जुन सन् २०१३ को आषाढसम्ममा घटेर २३.८ प्रतिशतमा झरेको छ । (श्रोत: तेह्रौं योजनाको आधार पत्र)

✓ शिक्षा

- १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको साक्षरता प्रतिशत नेपालमा ८० रहेको छ (त्रिवर्षीय योजना आधारपत्र) जनसंख्या ५३ लाख (कूल जनसंख्याको २० प्रतिशत) रहेको छ । खुद भर्नादर माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा ३१ प्रतिशत छ भने उच्च शिक्षामा सहजै देखिने भर्ना दर १३ प्रतिशत छ । (श्रोत: तेह्रौं योजनाको आधार पत्र)
- शिक्षा विभागको Flash I REPORT 2069 (2012-013)का अनुसार खुद भर्ना दर (NER) प्रा.वि.तहमा, नि.मा.वि तहमा, मा.वि तहमा र उ.मा.वि तहमा क्रमशः ९५.३, ७२.२, ८७.५ र ५४.३ प्रतिशत रहेको छ ।
- विद्यालयको पूरा किताबको सेट दोश्रो हप्ता भित्र पाउने विद्यार्थीको प्रतिशत 2012-013 प्रा.वि को ७३, नि.मा.बिको ७४.२ र मा.वि को ५९.९ प्रतिशत छ ।
- यस्तै Flash Report I, 2011 का अनुसार खुद भर्ना दर मा.वि तहमा ३०.६ (छात्र ३०.९, छात्रा ३०.३) र उ.मा.वि तहमा ७.८ (छात्र ७.९ र छात्रा ७.६)
- Nepal Adolescent and Youth Survey 2011/12को अनुसार कूल १९ प्रतिशत किशोरकिशोरी तथा विभिन्न तहमा स्कूल छाडेको पाइएको छ जसमा छात्र/छात्रा दुवैको १६ प्रतिशत छ । विद्यालय छाड्नुको मुख्य कारणमा आर्थिक कारण ३४ प्रतिशत, पारिवारिक समस्या २५ प्रतिशत, कामको बोझ १० प्रतिशत रहेको छ । सुदूर पश्चिममा आर्थिक कारणले

मात्र ४२ प्रतिशतविद्यार्थीले स्कूल छोडेको पाईएको छ भने ३५ प्रतिशत छात्राले विवाहको कारण र २३ प्रतिशतले पारिवारिक कारणले स्कूल छोडेको पाईएको छ ।

✓ लैंगिक विभेद तथा महिला हिंसा:

- UNFPA Nepal and HERD Nepal ले गरेको अवधारणा सर्वेक्षणका अनुसार ३२.६ प्रतिशत केटा तथा पुरुषहरूले महिला तथा केटीमाथिको हिंसालाई सामान्य कुराको रूपमा लिन्छन् ।
- पुरुषहरूले दैनिक रक्सी सेवन गर्नु महिलामाथि शारीरिक हिंसाको मुख्य कारण रहेको छ ।
- ७१ प्रतिशत महिलालाई मात्र यौन हिंसा भएको बेला कहाँ सेवा लिन जाने भन्ने जानकारी छ । सचेतना हँदाहुँदै पनि बहुसंख्यक महिलाहरू इज्जत जाने डरले यौन हिंसामा परेपनि अस्पताल जाँदैनन् ।
- १५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका चार मध्ये १ किशोरले लैंगिक हिंसाको बारेमा सुनेको पाईन्छ भने यो २५ देखि ३४ वर्ष उमेर समूहमा ४२ प्रतिशत रहेको छ ।
- १५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका २४ प्रतिशत युवतीहरू कम्तिमा एउटा किसिमको हिंसा व्यहारेको स्वीकार गर्दछन् ।
- नेपाल मातृ मृत्यु तथा रुग्णता अध्ययन २००८/२००९ का अनुसार १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाको मातृ मृत्युको प्रमुख कारण आत्महत्या पाईएको छ । यो उमेर समूहका ३४ प्रतिशत महिलाहरू (३ मा १ जना) ले १५ वर्षदेखि पछि कुनै न कुनै किसिमको शारीरिक हिंसा व्यहोर्न बाध्य छन् र अध्ययन गरिएका महिला मध्ये ९ प्रतिशतले पछिल्लो १२ महिनामा शारीरिक हिंसा व्यहोरेको बताएका छन् । ती मध्ये पनि गाँउका महिलाले शहरका महिलाको तुलनामा बढि हिंसा व्यहोरेको बताएका छन् । यस मध्ये अशिक्षित ५१ प्रतिशत महिलाले शारीरिक हिंसा व्यहोर्नु परेको छ भने एस.एल.सी. भन्दा माथि पढ्ने मात्र १५ प्रतिशतले शारीरिक हिंसा व्यहोर्नु परेको बताएका छन् (NDHS २०११) ।

✓ रोजगार

- देशभित्र पर्याप्त रोजगारीका अवसरहरू नभएकोले दैनिक करिब १५०० व्यक्ति रोजगारीका लागि विदेशिनु परिरहेको स्थितिछ (श्रोत: तेह्रौँ योजनाको आधार पत्र)
- नेपालमा वर्षेनी करिब ४ लाख सक्रिय श्रमशक्ति श्रम बजारमा थपिन्छन् । न्यून औद्योगिकरण, पूर्वाधारको अभाव, परम्परागत कृषि प्रणाली जस्ता कारणहरूले गर्दा आन्तरिक रोजगारीका अवसर न्यून छ । फलतः वैदेशिक रोजगारीतत्कालको लागि अपरिहार्यता भएको छ । हाल दैनिक १२०० देखि १५०० सम्मको संख्यामा युवाहरू श्रम स्वीकृति लिएर वैदेशिक रोजगारमा जाने गरेका छन् । वैदेशिक रोजगार विभागबाट प्राप्त आँकडा अनुसार ०६९ असार मसान्तसम्ममा कूल २४ लाख ९२ हजार नेपाली युवाहरू वैदेशिक रोजगारमा गएका छन् (श्रम तथा रोजगार वार्षिक प्रगति बुलेटिन असोज २०६९)
- वैदेशिक रोजगार विभागका अनुसार २०७० कार्तिक मसान्तसम्मको पूर्व स्वीकृति लिने २,०९,५६६ (महिला ६२४७) रहेका छन् ।

✓ बालविवाह

- बालविवाहकानूनत अक्षम्य र दण्डनिय भएतापनि बालविवाह कै दुष्परिणाम स्वरुप लाखौँ नेपाली बालिकाहरू कम उमेर मै गर्भवति हुन र अनिच्छित गर्भधारण गर्न र अन्ततः गरीबीको दुश्चक्रमा धकेलिन बाध्य पारिएका छन् ।
- UNFPA Nepal and HERD Nepal ले गरेको अवधारणा सर्वेक्षणका अनुसार ९३.३ प्रतिशत अविभावक आफ्ना छोरीको १८ वर्ष पहिले विवाह गर्न चाहँदैनन् ।
- Plan Nepal, SNV, World Vision ले २०१२ मा गरेको अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार नेपालमा ४६.२ प्रतिशतले बालविवाह गर्ने गरेको पाईएको छ (जस्मा ५२.३% महिला र ३३.८ प्रतिशत पुरुष) । त्यस्तै केटीको विवाहमा ६३ प्रतिशत र केटाको विवाहमा ५५.९% अभिभावकको भूमिका रहेको छ । साथै १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाको विवाह गर्ने औषत उमेर १७.२ प्रतिशत रहेको छ । २० देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलामा विवाह गर्ने औषत उमेर शहरमा १८.१% छ भने गाँउमा १७% मात्र छ ।
- २०११ को NDHS अनुसार २८.८ प्रतिशत महिला र ६.९ पुरुषहरू १५ देखि १९ वर्ष भित्रै विवाह गर्ने गरेको पाईन्छ ।
- UNFPA Nepal and HERD Nepal ले गरेको अवधारणा सर्वेक्षणका अनुसार यौन हिंसा भएको बेला कहाँ सेवा लिनै हो भन्ने बारे (15-24) उमेर समूहका ९५.५ प्रतिशत युवालाई जानकारी छ ।
- Nepal Adolescent and Youth Survey 2011/12 को अनुसार २३ प्रतिशत महिला किशोर किशोरी तथा युवाहरू विवाहित छन् जबकि यो पुरुषमा ८ प्रतिशत रहेको छ । २० देखि २४ वर्ष भित्र दुई तिहाई केटीहरू र एक तिहाई केटाहरूले विवाह गरिसकेका हुन्छन् । विवाह गर्ने औषत उमेर केटाको १९ र केटीको १७ रहेको छ र औषतमा १९ वर्षमा केटीहरूले पहिलो बच्चा जन्माउने गरेको पाईन्छ ।
- ४८ प्रतिशत अविभावकलाई २० वर्ष पछि मात्र कानून अनुसार छोराछोरीको विवाह गर्नु पर्दछ भन्ने ज्ञान छ । बालविवाहको मुख्य कारण केटाकेटी बीचको प्रेम हो भनेर ६१ प्रतिशत अभिभावक बताउछन् ।

✓ यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य

- UNFPA Nepal and HERD Nepal ले गरेको अवधारण सर्वेक्षणका अनुसार ३५ प्रतिशत गर्भवति आमाहरु मात्र गर्भावस्थाका ३ खतराका लक्षण राम्रासंग पहिचान गर्न सक्छन् र ९० प्रतिशत गर्भवति महिला जटिलता हुँदा कहिले, कहाँ जाने भन्ने कुरा बताउन सक्छन् ।
- प्रसूति अधिको स्वास्थ्य संस्थाबाट सेवा लिने महिलाको प्रतिशत ५८ छ भने दक्ष स्वास्थ्यकर्मिबाट बच्चा जन्माउने को प्रतिशत ३३ छ । (गाउँको ५५% शहरको ८८% पहाडको ५३%, ४२% अशिक्षित, ८९% शिक्षित)
- Nepal Adolescent and Youth Survey 2011/12 को अनुसार नेपालमा परिवार नियोजनका साधनहरु कण्डोम, पिल्स, सूई, महिला बन्ध्याकरण, पुरुष बन्ध्याकरण, आपतकालिन पिल्स, बारे जानकारी भएका पुरुष, किशोरकिशोरीको प्रतिशत क्रमश ९९%, ६८%, ७०%, ६५% र २९% रहेको छ भने यो प्रतिशत किशोरी र महिला युवाको क्रमश ९६%, ८०%, ८५%, ६३%, ५८% र १६% प्रतिशत छ ।
- ८१ प्रतिशत युवाहरु दिशा गरेपछि साबुन पानी प्रयोग गर्ने गरेका र दश मध्ये १ जनाले ले पानी मात्र प्रयोग गर्ने गर्दछन् ।
- सात मध्ये १ जनाले मात्र सरकारी निशुल्क स्वास्थ्य सेवाबारे सुनेका छन्, ५७ प्रतिशतले मात्र सेवाको उपभोग गरेका छन्, भने सेवाउपभोग गर्ने मध्ये ७१% सेवाग्राहीहरु मात्र सेवाबाट सन्तुष्ट छन् ।
- प्रसूती पूर्वको सेवा लिने युवतीहरुको अनुपात ५५% छ । प्रजनन उमेरका १५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरुको आत्महत्या दर ४३ देखि ६० प्रतिशत रहेको छ । (श्रोत: NHDS २०११)
- परिवार नियोजनका साधनको युवाहरुमा अपूर्त माग ३८% छ । (श्रोत: NHDS २०११)

✓ एच.आई.भी. एड्स

- १५ देखि २४ वर्ष उमेर समूहका ७८.९ प्रतिशतले HIV/AIDS बाट बच्न कण्डोम प्रयोग गर्नु पर्दछ भन्ने थाहा पाएको छ जबकि २५ देखि २९ वर्षको ७६ प्रतिशत र ३० देखि ३९ वर्षको ७४ प्रतिशतले मात्र कण्डोम प्रयोग गर्दछन् ।
- Nepal Adolescent and Youth Survey 2011/12 को प्रतिवेदन अनुसार ७३ प्रतिशत किशोरकिशोरीहरु र युवाले यौन रोगका (STIs) प्रकार बारे सुनेका छन्, त्यस मध्ये ९९ प्रतिशतले एच.आई.भी. एड्स बारे सुनेका छन् भने ५८ प्रतिशतले भिरंगीको बारेमा सुनेका छन् ।
- नेपालका अन्य विकास क्षेत्रको तुलनामा सुदूर पश्चिममा महिलाहरु नछुने (महिनावारी) भएको बेलामा गोठमा बस्नेको प्रतिशत बढी छ, लगभग ७ प्रतिशत किशोरीहरु अँध्यारो कोठामा बस्दछन् भने ४% घर भन्दा टाढाको गोठमा बस्दछन् । लगभग ३०% किशोरीहरु छुट्टै कोठामा नचोखिदा सम्म बस्ने गर्दछन् ।
- १७% किशोरकिशोरीहरु तथा युवाहरु विवाहको उमेर भन्दा पहिले नै प्रेम सम्बन्धमा परेका छन् जसमा केटाको संख्या धेरै छ। औषत प्रेममा फस्ने उमेर १६ वर्ष रहेको छ र औषत शारीरिक सम्बन्ध कायम गर्ने उमेर १७.५ वर्ष रहेको पाइन्छ । रक्सी तथा सूती प्रयोग गर्ने युवा तथा किशोरकिशोरी १८% अर्थात (५ मा १ जना), चुरोट खाने १३%, र लागुऔषध दुर्व्यसन गर्ने ६% रहेका छन् । मदिराजन्य पदार्थ प्रयोग गर्ने केटाहरुकेटीको तुलनामा ३ गुना बढी छन् ।
- २० देखि २४ वर्ष समूहका युवाहरुमा २५ प्रतिशतले सूति सेवन गर्दछन्, नपढेका भन्दा एस.एल.सी र त्यो भन्दा बढी पढेका २२ प्रतिशत युवाहरुले चुरोट सेवन गर्दछन् ।
- Perception Survey 2013 का अनुसार धेरैजसो महिलाहरु प्रसूति अधिको सेवाका बारेमा सचेत भएतापनि कहिले कहिले जाँच गराउने भन्ने बारेमा ३० प्रतिशतलाई मात्र सही ज्ञान छ ।

✓ महिला वेच विखन सम्बन्धि सचेतना (Awareness on Woman Trafficking)

- २७% महिलाहरुको वेचविखन अशिक्षा तथा अज्ञानताको कारणले, २६ प्रतिशत गरीबीको कारणले, २१ प्रतिशत बेरोजगारीको कारणले हुने गर्दछ र अर्को कारण महिलाहरुको पैसा कमाउने चाहना रहेको छ। ९६ प्रतिशत चेलीवेटी वेचविखन भारतमा हुने गर्दछ ।

✓ आमसंचारमा युवाहरुको पहुँच (Exposure on Mass Media)

- ४९ प्रतिशत युवा तथा किशोर किशोरीहरु रेडियो तथा एफ.एम नियमित सुन्ने गर्दछन् भने ३३ प्रतिशतले हप्तामा एकदिन, त्यस्तै ४३ प्रतिशतले टी.भी नियमित हेर्दछन् भने २७% ले हप्तामा एक दिन टि.भि हेर्दछन्। यसैगरी १० मा १ जनाले पत्रपत्रिका नियमित पढ्दछन् भने यी मध्ये २ प्रतिशतले मात्र इन्टरनेट नियमित प्रयोग गर्दछन् ।

✓ वातावरण

२.२ डडेल्धुराका युवाहरुको अवस्था

- ✓ **सहभागिता:** युवाहरुको स्थानीय निकायको योजना प्रक्रियामा सहभागिता एकदमै कम छ जसका कारणहरुमा नीतिगत व्यवस्था नहुनु, योजना तर्जुमा प्रक्रियामा युवाको पहुँच नहुनु, श्रोत साधनको कमी र केन्द्रमुखि कार्यक्रमहरु युवा विकासमुखी कार्यक्रम नहुनु, युवा विचारको कदर नहुनु, स्थानीय श्रोत साधनको पहिचान नहुनु र बेरोजगारीको समस्याको

कारणले युवाहरु विदेश पलायन हुनु, युवा डेस्कको स्थापना नहुनु, युवा परिचालन सम्बन्धी नीति निर्देशिका नहुनु स्थानीय निकायको बोर्ड समितिमा युवाको सहभागिता सुनिश्चित नहुनु, युवाहरुमा भएको वितृष्णा हटाउनका लागि अतिरिक्त क्रियाकलापमा सहभागिताको (युवा सूचना केन्द्र, पुस्तकालय, खेलकुद र शारिरिक शिक्षा) व्यवस्था नहुन रहेका छन् ।

- ✓ **गरीबी तथा बेरोजगारी:** यस जिल्लाका अधिकांस मानिसहरु गरीबीको रेखामुनी रहेका पाईन्छन् । जस्को प्रमुख कारण अशिक्षा, जीवनोपयोगी सीपको कमी, निर्वाहमुखी कृषि पद्धति, रोजगारीका अवसरको कमी, भौगोलिक विविधता आदि रहेको पाईन्छ । यसका साथै युवा जनशक्ति मैत्री वातावरण श्रृजना हुन नसक्नुले योग्य जनशक्तिलाई भएका कामहरुमा समेत लगाउन सक्ने वातावरण नहुदा सक्रिय जनशक्ति कामको खोजीमा बाहिरतिर जान बाध्य रहेका छ ।
- ✓ **लैंगिक बिभेद तथा हिंसा:** जिल्ला प्रहरी कार्यालय डडेल्धुराको आ.व. ०६९/०७० को तथ्यांक अनुसार लैंगिक हिंसा पिडितको संख्या ९२ जना रहेको छ जस मध्ये अधिकांस १५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूह भित्रमा महिला रहेका छन् । महिला हिंसाको प्रमुख कारण मदिरा सेवन गर्नु रहेको पाईएको छ ।
- ✓ **शिक्षा:डडेल्धुरा जिल्लाको कुल साक्षरता दर ६५.३१ (महिला ५२.९४,पुरुष ७९.६६) रहेको छ । सहजै देखिने भर्ना दर:** आधारभूत तहको १२१.७ प्रतिशत छ भने मा.वि. (९ देखि १२) को प्रतिशत ६६ प्रतिशत मात्र छ।खुद भर्ना दर: प्रा.वि तहको : ९७,आधारभूत तहको ८४२ मा.वि. (९ देखि १२) तहको २१.२४ प्रतिशत छ। यस्तै यो जिल्लाको एस.एल.सी उत्तीर्ण दर २३.७३ रहेको छ।
“सवैका लागि शिक्षा” भन्नेनारावाट यस जिल्लाका विशेष गरि सिमान्तकृत समुदाय, गरीब, अशक्त, अपांगता भएका मानिसहरुलाई गुणस्तरीय शिक्षाको अभाव, व्यवशायिक तथा व्यावहारीक शिक्षाको कमीका कारणवाट आधारभूत तथा प्रारम्भिक शिक्षा मै सिमीत रहनु पर्ने बाध्यता रहेको छ ।
- ✓ **रोजगार:बेरोजगारीका कारण युवाहरु विदेश पलायन हुने हुनाले प्रतिभा पलायनको समस्या निम्त्याएको छ । डडेल्धुरा जिल्लामा जम्मा ११,६७० जना अनुपस्थित जनसंख्या रहेको छ । (श्रोत: Census २०११) जसमध्ये अधिकांस कामको खोजिका लागि विदेशिएको हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ ।**
- ✓ **बालविवाह:** डडेल्धुरा जिल्लाका कूल ३८९८१ विवाहीत महिला मध्ये २.५६ प्रतिशतले १० वर्ष भन्दा कम उमेरमा, २३.८४% ले १० देखी १४ वर्षको उमेरमा र ५९.१५% ले १५ देखि १९ वर्ष भित्र विवाह गरेको पाईन्छ भने कूल २७४८१ विवाहित पुरुष मध्ये ०.२% ले १० वर्ष भन्दा कम उमेरमा, ४.५५% ले १० देखी १४ वर्षको उमेरमा र ४१.२१% ले १५ देखि १९ वर्ष भित्र विवाह गरेको पाईन्छ । जम्मा विवाहीत जनसंख्याको ६९.१७% जनसंख्याले २० वर्ष अमेर नपुग्दै विवाह गरेको पाईन्छ । (श्रोत:Census २०११)
- ✓ **यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य:** डडेल्धुरा जिल्लाको आ. ०६९/०७० सम्म परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर ३५%रहेको, परिवार नियोजनका विभिन्न साधन प्रयोग गर्ने नयां प्रयोगकर्ता १७% रहेको छ । स्वास्थ्य संस्थामा एक पटक गर्भ जाँच गर्ने ७३% रहेको, चारपटक गर्भ जाँच गराउने ५६% रहेको तथादक्ष स्वास्थ्य कर्मीवाट प्रसूति गराउने ६७ प्रतिशत रहेका छन् भने संस्थागत प्रसूती गराउने ४०%मात्र महिला रहेका छन् । त्यसै गरि प्रसूति पश्चात्को सेवा लिने ६७% महिला रहेका छन् । (श्रोत: DHO Dadeldhura Regional Presentation 2070)
- ✓ **एच.आई.भी.र एड्स:** डडेल्धुरा जिल्लामा कार्तिक मसान्त सम्म जम्मा १४१ जना एच.आई.भी. संक्रमित रहेको तथ्यांक छ । जस मध्ये १५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूहका ५१ जना अर्थात (३६.१७%) संक्रमित रहेको पाईन्छ । जसमध्ये ५ जनाको एड्सका कारणवाट मृत्यु भै सकेको छ । (श्रोत: DACC डडेल्धुरा)
- ✓ **वातावरण:** प्रदुषण,वन फडानी, डडेलो, प्राकृतिक प्रकोप र विपद जोखिम, प्राकृतिक श्रोत सम्पदाको दुरुपयोग, प्राकृतिक श्रोत र वन्यजन्तु संरक्षणको अभाव जस्ता समस्याहरु यस जिल्लाका जल्दावल्दा वातावरण सम्बन्धि समस्या हुन् ।
- ✓ **कृषि :** यस जिल्लाका अधिकांस मानिसहरु कृषि पेशामै आश्रीत छन् । कृषिमा व्यवशायिकता र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि आधुनिक र वैज्ञानीक कृषि प्रणालीको अभावका कारण बहुसंख्यक मानिसहरु अबै पनि निर्वाहमुखि कृषि मै सिमीत रहेका पाईन्छन् । कृषि क्षेत्रमा अदृश्य बेरोजगार व्याप्त रहेको पाईन्छ । जस्का कारण यस जिल्लाका अधिकांस युवाहरु घरवाट टाढा कामको खोजीमा विदेशिन बाध्य छन् ।

३. औचित्यता (वर्तमान राज्यको नीति तथा कार्यक्रमहरु)

- नेपालको संबिधान २०६३

धारा १७: शिक्षा तथा संस्कृति सम्बन्धी हक:

(२) प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुनेछ ।

धारा १८. **रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी हक:**

(१) प्रत्येक नागरिकलाई कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम रोजगारीको हक हुनेछ ।

(२) महिला, श्रमिक, बृद्ध, अपाङ्ग तथा अशक्त र असहाय नागरिकलाई कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ ।

धारा: २० **महिलाको हक:**

(१) महिला भएकै कारणबाट कुनै पनि किसिमको भेदभाव गरिने छैन ।

(२) प्रत्येक महिलालाई प्रजनन स्वास्थ्य तथा प्रजनन सम्बन्धी हक हुनेछ ।

(३) कुनै पनि महिला विरुद्ध शारीरिक, मानसिक वा अन्य कुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य गरिने छैन र त्यस्तो कार्य कानूनद्वारा दण्डनीय हुनेछ ।

(४) पैतृक सम्पत्तिमा छोरा र छोरीलाई समान हक हुनेछ ।

धारा: २१. **सामाजिक न्यायको हक:**

आर्थिक, सामाजिक वा शैक्षिक दृष्टिले पछि परेका महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी समुदाय, उत्पिडित वर्ग, गरिव किसान र मजदुरलाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको आधारमा राज्यको संरचनामा सहभागी हुने हक हुनेछ ।

धारा: २२. **बालबालिकाको हक:**

(२) प्रत्येक बालबालिकालाई पालनपोषण, आधारभूत स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गर्ने हक हुनेछ ।

(३) प्रत्येक बालबालिकालाई शारीरिक, मानसिक वा अन्य कुनै पनि किसिमको शोषण विरुद्धको हक हुनेछ । यस्तो शोषणजन्य कार्य कानूनद्वारा दण्डनीय हुनेछ र त्यस्तो व्यवहार गरिएको व्यक्तिलाई कानूनले निर्धारण गरे बमोजिमको क्षतिपूर्ति दिइनेछ ।

(४) असहाय, अनाथ, सुस्त मनस्थिति, द्वन्द्वपीडित, विस्थापित एवं जोखिममा परेका, सडक बालबालिकालाई सुनिश्चित भविष्यको लागि राज्यबाट विशेष सुविधा पाउने हक हुनेछ ।

(५) कुनै पनि नावालकलाई कुनै कलकारखाना, खानी वा यस्तै अन्य कुनै जोखिमपूर्ण काममा लगाउन वा सेना, प्रहरी वा द्वन्द्वमा प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

भाग ४: राज्यको दायित्व, निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू राज्यको दायित्व, निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरू

धारा: ३३ **राज्यको दायित्व** : राज्यको दायित्व देहाय बमोजिम हुनेछ:

(ज) शिक्षा, स्वास्थ्य, आवास, रोजगारी र खाद्य संप्रभुतामा सबै नागरिकको अधिकार स्थापित गर्ने नीति लिने,

धारा ३५ **राज्यका नीतिहरू:**

(१) देशको सन्तुलित विकासका लागि आर्थिक लगानीको न्यायोचित वितरण गरी सबै क्षेत्रका जनताको शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, आवास र रोजगारी जस्ता आधारभूत कुराहरूको विकास गरी जनसाधारणको जीवनस्तर बृद्धि गर्ने नीति राज्यले अवलम्बन गर्नेछ ।

(८) महिला वर्गको शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारीको विशेष व्यवस्था गरी राष्ट्रिय विकासमा अधिकाधिक सहभागी बनाउने नीति राज्यले अवलम्बन गर्नेछ ।

(९) राज्यले एकल महिला, अनाथ, बालबालिका, असहाय, बृद्ध, अपाङ्ग, अशक्त र लोपोन्मुख जातिको संरक्षण र उन्नतिको लागि सामाजिक सुरक्षाको विशेष व्यवस्था गर्ने नीति अवलम्बन गर्नेछ ।

(२०) देशको विकासमा युवा जनशक्तिलाई परिचालन गर्न राज्यले विशेष नीति अवलम्बन गर्नेछ ।

● **तेह्रौँ त्रिवर्षीय योजना (आ.व. २०७०/०७१-२०७२/०७३) आधार - पत्र को उद्देश्य**

युवाहरूलाई सिर्जनात्मक तथा उत्पादनमूलक क्रियाकलापहरूमा संलग्न गराई मुलुकको सर्वाङ्गिक विकासमा योगदान पुऱ्याउने रहेको छ र सामाजिक, आर्थिक उद्यमशीलताको विकासकालागि युवाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, स्वरोजगार, स्वदेशी श्रम बजारमा सिर्जित आय आर्जनका अवसर एवम् राष्ट्रिय विकासका कार्यक्रमहरूमा सक्रिय रूपमा सहभागी गराउने र राष्ट्रिय विकासको नेतृत्व लिनसक्ने गरी युवाहरूलाई सशक्तीकरण रणनीति रहेको छ ।

यसैगरी यस योजनाको २६-४० वर्ष उमेर समूहका युवाहरूलाई रोजगारी, स्वरोजगारी तथा उद्यमशीलता वृद्धि लक्षित तालिम तथा प्रशिक्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन, स्वदेशी रोजगारी सिर्जना गरी बेरोजगारयुवाका समस्यालाई क्रमिकरूपमा समाधान, दुर्व्यसन एवम् कूलत जस्ता असामाजिक क्रियाकलापबाट युवाहरूलाई मुक्त गर्न सम्बन्धित क्षेत्रगत निकायहरू र गैर-सरकारी संस्थाहरूसँगको सहकार्य तथा समन्वयमा विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन, समाजमा विद्यमान गरिबी, अशिक्षा, छुवाछूत, जातीय विभेद, लैङ्गिक हिंसा तथा अमानवीय कार्यहरूको अन्त्यका लागि युवा परिचालन गर्न सम्बन्धित क्षेत्रगत निकायहरू, गैरसरकारी संस्थाहरूसँगको सहकार्य तथा समन्वयमा विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन, विकास कार्यक्रम र विपद् व्यवस्थापनमा युवा शक्तिलाई परिचालन गरिनेछ र राष्ट्रिय युवा परिषद्को गठन कार्यनीति रहेको छ ।

- **राष्ट्रिय युवा नीति, २०६६ उद्देश्यहरू**

- (१) राष्ट्र निर्माण एवं राष्ट्रिय विकासमा युवाहरूको भूमिका र सम्भाव्यताको विकास र विस्तार गर्ने,
- (२) युवाहरूलाई राष्ट्र एवम् राष्ट्रियता, जनता र सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्रति समर्पित र प्रतिबद्ध बनाउँदै उत्तरदायित्व र जवाफदेहि भावनामा वृद्धि गर्ने,
- (३) युवावर्गमा सिर्जनशीलता, उद्यमशीलता र नवोन्वेशी (Innovative) क्षमताको विकास गरी विकासको आधारभूत शक्तिको रूपमा विकास गर्ने र उनीहरूमा रहेको अन्तर्निहित क्षमता उजागर गर्ने,
- (४) श्रमप्रति सम्मानगर्ने संस्कृतिको विकास गर्दै युवाहरूको शारीरिक, मानसिक, बौद्धिक, नैतिक तथा संवेगात्मक पक्षको समुचित विकास गरी उच्च मनोबलयुक्त, नैतिकवान, सुसंस्कृत, सिर्जनशील तथा व्यावसायिक रूपमा दक्ष युवा तयार गर्ने,
- (५) युवाहरूका आधारभूत अधिकारहरूलाई सुनिश्चित गर्दै उत्पादनशील स्रोतहरूमा युवा वर्गको पहुँचलाई वृद्धि गरी राष्ट्रको आर्थिक, सामाजिक, राजनीतिक एवं सांस्कृतिक क्षेत्रका सबै तहका नीति निर्माण, निर्णय एवं कार्यान्वयन प्रक्रियामा लैङ्गिक संवेदनशीलतामा आधारित अर्थपूर्ण सहभागिताको माध्यमबाट नेतृत्व क्षमता विकास गरी युवाहरूलाई राष्ट्रिय विकासको संवाहक शक्तिका रूपमा स्थापित गर्ने,
- (६) शिक्षा आर्जनको क्रममा रहेका तथा समाजमा आफ्नो पहिचान स्थापित गर्ने संवेदनशील अवस्थामा रहेका युवाहरूको शिक्षा, रोजगारी, वृत्ति लगायतका वैयक्तिक एवं सामाजिक विकासमा सघाउ पुऱ्याउने,
- (७) प्राथमिकताको समूह तथा विशेष प्राथमिकताको समूहमा परेका युवाहरूलाई सकारात्मक विभेदकोमाध्यमबाट सशक्तीकरण गरी विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउने ।

- **Nepali Adolescents and Youth Charter for the Post-2015 Agenda**

सन् २०१५ मा सहश्राव्दी लक्ष्य प्राप्तिका निमित्त नेपाल सरकारले युवाको चार्टर लाई स्वीकृति दिइसकेको छ जसले स्थानीय, क्षेत्रीय र राष्ट्रिय विकासमा युवाहरूको अर्थपूर्ण सहभागितालाई आत्मसात गरेको छ ।

- **जिबिस डडेल्धुराको प्रयत्न**

जिल्ला युवा संजाल गठन, जिल्ला स्तरीय युवा परामर्स बैठक सम्पन्न गरि युवाका समस्याहरूलाई कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश गरिएको, १४ वटा गाविस स्तरीय युवा संजाल गठन गरिएको र त्रिवर्षीय युवा रणनीतिक योजना तयार पार्ने कार्यको थालनी गरिएको

४. रणनीतिक परिकल्पना : “डडेल्धुरा जिल्लाका युवाहरूको गुणस्तरीय जीवनस्तरमा सुधार”

ब्याख्या: डडेल्धुरा जिल्ला जहाँ युवाका अधिकारहरू संरक्षित र प्रबर्द्धित भएको हुनेछ, उनीहरूको पूर्ण विकासको सम्भावनाको निमित्त अधिकतम अवसरहरू सुनिश्चित गरिएको हुनेछ। उनीहरूका विचारहरूलाई सम्मान गरिएको हुनेछ र युवाहरू शिक्षित, रोजगारयुक्त, विभेद तथा हिंसामुक्त जीवन बिताएका हुनेछन्।

५. लक्ष्य (GOAL):

डडेल्धुरा जिल्लाका युवाहरूको समग्र जीवनस्तरमा गुणस्तरीय सुधार

६. समग्र उद्देश्य :

युवा मैत्री विकास तथा विकासको हरेक आयाममा युवाको सक्रिय सहभागिता स्थापीत गर्ने।

६.१. सहायक उद्देश्यहरू:

१. १५ देखि २४ वर्ष भित्रका युवाहरूको शैक्षिक अवस्थामा सुधार ल्याउने
२. युवाहरूको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउने
३. १६ देखि ४० वर्षका युवाहरूको रोजगारको अवस्थामा सुधार ल्याउने
४. समग्र विकासका लागि युवाहरूको समावेशी, अर्थपूर्ण सहभागितामा सुधार ल्याउने
५. विकासको बाधकका रूपमा रहेका बालविवाह, लैंगिक हिंसा तथा लैंगिक असमानताको स्थितिमा सुधार ल्याउने

७. रणनीति

उपरोक्त उद्देश्यहरू पूरा गर्न निम्न अनुसारको रणनीति र प्राथमिकता अवलम्बन गरि कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छन्।

१. १५ देखि २४ वर्ष भित्रका युवाहरू विशेष गरी युवतिहरू, गरीब, अपांग र पछाडि पारिएकाहरूलाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने र युवाहरूको प्राविधिक शिक्षामा जोड दिने।
२. युवाहरू खास गरी विपन्न र सामाजिक दृष्टिले पछाडी पारिएकाहरूको यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढाउन सेवाप्रदायक, सेवाग्राहीको क्षमता विकास, स्वास्थ्य संस्थाको विस्तार र सबलीकरण गर्ने।
३. युवाहरूको शीप तथा उद्भवशिलता विकास तथा स्वरोजगारका अवसर सिर्जना गर्न जिल्लामा अनुकूल वातावरण तयार गर्ने।
४. युवाहरूको समग्र विकास निर्माणका लागि नीति निर्माणमा पहुँच बढाउन पैरवी, युवा नेतृत्व विकास, युवामैत्री नीतिनियम बनाई युवाको अर्थपूर्ण सहभागितामा वृद्धि गर्ने।
५. महिलाहरूको विकासको बाधकका रूपमा रहेका बालविवाह, लैंगिक हिंसा तथा लैंगिक विभेद जस्ता कुरीतिहरूको विरुद्ध सचेतना कार्यक्रम, सशक्तिकरण कार्यक्रम र संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणमा जोड दिने।

८. समयवधि : यस रणनीतिक कार्ययोजनाको समयवधि तीन वर्षको हुने छ।

९. मार्गदर्शक सिद्धान्त : यस रणनीतिक कार्ययोजनाले निम्न मार्गदर्शक सिद्धान्त अवलम्बन गर्ने छ।

- **समग्र विकासका लागि अधिकारमुखी कार्यपद्धति** : अधिकारमुखी कार्यपद्धतिबाट किशोरकिशोरीको सवाललाई सही ढंगबाट सम्बोधन गरी उनीहरूको समग्र विकास, प्रजनन स्वास्थ्य, आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा प्रभावकारी नतिजा ल्याउन सकिन्छ।
- **स्वामित्व र सामूहिक जिम्मेवारी** : किशोरकिशोरीको अधिकारको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन सबै सरोकारवालाहरूको साझा सवाल हो। यस कार्ययोजनाले लिएका लक्ष्य र उद्देश्य हासिल गर्न सकिने वा नसकिने भन्ने कुरा सम्बद्ध सबैको सामूहिक जिम्मेवारी र स्वामित्वमा भर पर्दछ।
- **युवाहरूको समग्र विकासको आवश्यकतामा केन्द्रित** : सचेतना, संरक्षण, शिक्षा, स्वास्थ्य, लैङ्गिक समानता, सहभागिता र आर्थिक सशक्तिकरण नै किशोरकिशोरीको समग्र विकासको मूल आधार हो।
- **महिला तथा पिछडाबर्ग मुखी कार्यक्रम र पुरुषहरूको साभेदारी**
- **सकारात्मक विभेद**

१०. तर्कवद्ध योजना पद्धतिको खाका(Logical Frame Work)

विवरणत्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरु (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरु (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
लक्ष्य (GOAL):			
डडेल्धुरा जिल्लाका युवाहरुको समग्र जीवनस्तरमा गुणस्तरीय सुधार	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रतिव्यक्ति आमदानीमा वृद्धि भएको ● मातृमृत्य दरमा कमी आएको (राष्ट्रिय तथ्यांक १८१ प्रतिलाख बाट लक्ष्य १३४ प्रति लाख पुऱ्याउने) ● गुणस्तरीय जीवन यापनमा वृद्धि भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● यु.एन.डी.पी र नेपाल सरकारको सहस्राब्दी विकास लक्ष्य समीक्षा प्रतिवेदन, ● नेपाल सरकारको आवधिक योजनाको समीक्षा प्रतिवेदनहरु ● नेपाल जीवनस्तर मापन सर्वेक्षण ● नेपाल जनसंख्या तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, ● जनगणना 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लास्तरमा अद्यावधिक तथ्यांकको अभाव ● पर्याप्त बजेट जुटाउन कठिनाई ● एकद्वार प्रणालीको प्रभावकारी कार्यान्वयन ●
उद्देश्यहरु: (Purposes/Objectives)			
● १५ देखि २४ वर्ष भित्रका युवाहरुको शैक्षिक अवस्थामा सुधार ल्याउने	<ul style="list-style-type: none"> ● मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थी खुद भर्नादर वृद्धि भएको हुनेछ । (९ देखि १२ आधार तह: २१.२४ लक्ष्य :३२ प्रतिशत) ● मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरुको विद्यालय छाड्ने दरमा कमी आएको हुनेछ । (९ देखि १२ आधार रेखावाट ५ प्रतिशतले घटेको हुने) ● मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरुको उत्तिर्ण दर वृद्धि भएको हुनेछ । (एस.एल.सी.उत्तिर्ण आधार तह: २३.७३ लक्ष्य :४० प्रतिशत) ● प्राविधिक र व्यावसायिक शिक्षा हासिल गर्ने दरमा वृद्धि भएको हुनेछ । (आधार रेखावाट १० प्रतिशतले वृद्धि भएको) 	<ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षा विभाग र जि.शि.का डडेल्धुराको Flash REPORT, Status Report ● जि.वि.स डडेल्धुराको वार्षिक प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> ● आर्थिक स्रोत साधनको कमी ● कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा आग्रह पूर्वाग्रह र राजनितिक हस्तक्षेप बढ्न सक्ने । ● सरोकारवाला विच समन्वयको कमी हुनसक्ने ●
● युवाहरुको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउने	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रजनन् उमेरका महिलाहरु विशेष गरि युवतीहरुको स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने दरमा वृद्धि भएको हुनेछ । (हाल स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने ६० प्रतिशत, लक्ष्य ७० प्रतिशत) ● १५ देखि २४ वर्ष सम्मका युवाहरुको परिवार नियोजनका साधनको अपूर्त मागको दरमा कमी आएको हुनेछ । (हाल NDHS २०११ अनुसार ६७ प्रतिशत, लक्ष्य ३० प्रतिशत) ● प्रजनन् उमेरका महिलाहरुको प्रजनन् दरमा कमी आएको हुनेछ । (हाल २.६ प्रतिशत, लक्ष्य २.४ प्रतिशत) 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्य विभाग र जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय डडेल्धुराको वार्षिक प्रतिवेदनहरु ● जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय डडेल्धुराको HMIS Reports ● DACC वार्षिक प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> ● गुणस्तरीय यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने प्रयाप्त स्वास्थ्य कर्मी नहुने । ● Youth Friendly Service Centre को पर्याप्त उपलब्धता सबै समुदायमा नहुने । ● परम्परागत सोच, रुढीवादीतालाई चिर्न गाह्रो हुने । ● आर्थिक स्रोत साधनको कमी ।

विवरणात्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि ४० वर्ष (विशेषगरी १५ देखि २४ वर्ष) सम्मका युवाहरूको एच.आई.भी संक्रमण दरमा कमी आएको हुनेछ। (हाल २.१२ प्रतिशत, लक्ष्य १ प्रतिशत) ● पिंएमटी सिटी सेवा पाउने आमाहरू दरमा वृद्धि भएको हुनेछ। (हाल प्रतिशत, लक्ष्य ५० प्रतिशत वृद्धि) ● ए आर टी सेवा लिने १५ देखि ४० वर्षका संक्रमित युवा युवतीको दरमा वृद्धि भएको हुनेछ। (हाल ६८.८ प्रतिशत, लक्ष्य १०० प्रतिशत) ● १५ देखि ४० वर्षका यौन रोग तथा एच.आई.भी. परिक्षण गर्ने युवा युवतीको संख्यामा वृद्धि भएको हुनेछ। (हाल प्रतिशत, लक्ष्य २० प्रतिशत वृद्धि) 		<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकायबाट युवावर्गको लागि छुट्याएको बजेटको सदुपयोग। ● विकासका साभेदारहरू विच समन्वयको कमी हुनसक्ने। ● प्रजनन स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने गैससको पर्याप्त उपलब्धता
<ul style="list-style-type: none"> ● १६ देखि ४० वर्षका युवाहरूको रोजगारको अवस्थामा सुधार ल्याउने 	<ul style="list-style-type: none"> ● रोजगारीको दरमा वृद्धि भएको हुनेछ। (हाल प्रतिशत, लक्ष्य १५ प्रतिशत वृद्धि) ● वैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरूको अनुपातमा ५ प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ। ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.वि.स डडेल्धुराको वार्षिक प्रतिवेदनहरू, ● जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिवेदन ● घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको प्रतिवेदन ● उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिवेदन ● जिल्ला पशु सेवा कार्यालयको प्रतिवेदन ● जिल्ला तथ्यांक कार्यालयको प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> ● कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा आग्रह पूर्वाग्रह र राजनितिक हस्तक्षेप बढ्न सक्ने। ● युवाको आवश्यकता र चाहना अनुरूपको बजेट सम्बोधन नहुने ● कार्यक्रममा समावेशीता, समानता र पारदर्शिता नहुँदा द्वन्द्वको स्थिति सिर्जना हुन सक्ने। ● कार्यक्रम बारे युवाहरू माभ सूचना तथा जानकारी नहुने ● वैदेशिक पलायन, ● पुरातन सोच (युवाहरूलाई जिम्मेवारी दिन हिचकिचाउने)
<ul style="list-style-type: none"> ● समग्र विकासका लागि युवाहरूको समावेशी, अर्थपूर्ण सहभागिता सुधार ल्याउने 	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको विकास निर्माणका हरेक आयामहरूमा अर्थपूर्ण सहभागिताको दरमा वृद्धि भएको हुनेछ। (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १५ प्रतिशत वृद्धि) ● स्थानीय निकायद्वारा गठीत विभिन्न समिति, उपसमितिहरूमा १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको सहभागिता भएको हुनेछ। ● स्थानीय निकायका परिषदमा १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको कम्तीमा ५ प्रतिशत सहभागिता भएको हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.वि.स., न.पा., गाविसको वार्षिक प्रतिवेदनहरू ● स्थानीय निकायका परिषदका निर्णय पुस्तिका 	<ul style="list-style-type: none"> ● युवाहरू राजनितिक विचारधाराहरूमा विभाजित ● रोजगारीको खोजीमा युवाहरू विदेशिएका हुँदा न्यून सहभागिताको सम्भावना। ● आर्थिक अभाव, बेरोजगारी आदिले गर्दा कार्यक्रममा युवा वर्गको वितृष्णा ● स्थानीय निकायको स्पष्ट नीति निर्देशन तथा कार्यान्वयन

विवरणात्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<ul style="list-style-type: none"> वालविवाह, लैंगिक हिंसा तथा लैंगिक असमानताको स्थितिमा सुधार ल्याउने 	<ul style="list-style-type: none"> लैंगिकताका आधारमा हुने हिंसाको दरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ। (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) वालबिवाह दरमा कमी आएको हुनेछ। (आधार ४७ प्रतिशत, लक्ष्य ३५ प्रतिशत) घरेलु हिंसाको दरमा कमी आएको हुनेछ। (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) आत्महत्या गर्ने युवा, युवतीहरूको दरमा कमी आएको हुनेछ। (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बालाबालिका कार्यालय र जिल्ला प्रहरी कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदनहरू 	<ul style="list-style-type: none"> लैंगिक तथा जातीय विभेदपूर्ण समाज रणनीतिक कार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सरोकारवालाहरू विच समन्वय परम्परागत खराब प्रचलनलाई चिर्न चुनौती
उद्देश्य (Objective): (१) १५ देखि २४ वर्ष भित्रका युवाहरूको शैक्षिक अवस्थामा सुधार ल्याउने			
क्रियाकलापहरू (Activities):			
<ul style="list-style-type: none"> मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थी भर्नादर बढाउन, <ul style="list-style-type: none"> मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थी भर्ना अभियान संचालन गर्ने। (घरदैलो, विद्यार्थी अभिभावक स्वागत, र्याली, अभिमुखीकरण आदि) अति विपन्न समुदायका अभिभावकहरूलाई आयमूलक क्रियाकलाप संचालन गर्ने। युवा क्लवहरू गठन गरि क्षमता विकास तथा प्रचार प्रसार गर्ने। विद्यालय भर्नाहुन नसकेकाहरूको तथ्यांक संकलन गर्ने। 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थी खुद भर्नादर (९ देखि १२ कक्षा) हालको २१.२४ प्रतिशतबाट १० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुने। आयमूलक कृयाकलापमा संलग्न अति विपन्न अभिभावकको प्रतिशत संगठित युवा क्लवको संख्या 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा उपलब्ध भर्ना अभियान संचालन गरेका अभिलेखहरू, जिल्ला शिक्षा कार्यालयमा अतिविपन्न समुदायको आयमूलक कृयाकलापहरू संचालन भएको प्रतिवेदन, अभिलेखहरू, फोटोहरू जि.शि.का. प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> अभिभावकहरूको सहभागिता गराउन आर्थिक श्रोतको अभाव समूहमा आवद्ध गराउन कठिनाई सरोकारवालहरू विचको समन्वय र प्रतिवद्धता
<ul style="list-style-type: none"> मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरूको विद्यालय छाड्ने दरमा कमी ल्याउन, <ul style="list-style-type: none"> अभिभावक तथा विद्यार्थीहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने। वैकल्पिक विद्यालय का साथै घुम्ति विद्यालयको पहुँचमा विस्तार गर्ने। (वालविवाहमा परेका हरुकालागि) शैक्षिक संस्थाहरूमा दुर्व्यवहार, शोषण, शारीरिक सजाय विरुद्ध आचार संहिता निर्माण 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय छाड्नेदर (९ देखि १२ कक्षा) आधार रेखाबाट ५ प्रतिशतले घटेको हुने। अभिमुखीकरण पाएका सहभागिको संख्या वैकल्पिक तथा घुम्ती विद्यालयको संख्या ३ बाट ६ पुऱ्याउने। आचार संहिता निर्माण गर्ने विद्यालय संख्या आचार संहिता लागु गर्ने विद्यालय संख्या 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का.को अभिलेख पुस्तिका, कार्यक्रमका फोटोहरू विद्यालयहरूको अभिलेख 	<ul style="list-style-type: none"> अभिभावकको सहभागिता वैकल्पिक तथा घुम्ती विद्यालयका कक्षामा निरन्तरता विद्यार्थीहरूको सहभागिता गर्न अभिभावकको आर्थिक अवस्था

विवरणत्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<ul style="list-style-type: none"> ● मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरूको उत्तिर्ण दर वृद्धि गर्ने ● कमजोर विद्यार्थीहरूलाई अतिरिक्त कक्षा संचालन गर्न समस्याका कारण पहिचान गर्ने । ● विद्यालय सुधार योजना, गांऊ शिक्षा योजना र जिल्ला शिक्षा योजनालाई शसक्त र प्रभावकारी बनाउने । ● समयानुकूल शिक्षकहरूलाई तालिम दिने । ● विद्यार्थीहरूको रुचि अनुसारको शिक्षा दिन प्रत्येक मा.वि., उमावि. अन्तरगतका अभिभावकहरूलाई अभिमुखिकरण संचालन गर्ने । ● पाठ्यक्रममै नैतिक तथा जीवनोपयोगी शिक्षा समावेश गर्ने । ● उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यार्थी उत्तीर्णदर (एस.एल.सी.) हालको २३.७३ प्रतिशतबाट १० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुने । ● अतिरिक्त कक्षा संचालन संख्या ● अतिरिक्त कक्षामा संलग्न विद्यार्थी संख्या ● विद्यालय सुधार योजना लागु गरेका विद्यालयको संख्या ● विद्यालय सुधार योजनाको ९० प्रतिशत कार्यान्वयन गर्ने विद्यालयको प्रतिशत ● गांऊ शिक्षा योजना लागु गरेका गाविस संख्या ● तालिम प्राप्त शिक्षक अनुपात ● नैतिक तथा जीवनोपयोगी शिक्षा लागु गर्ने विद्यालयको प्रतिशत ● अभिमुखिकरण संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● प्रोत्साहन पाउने शिक्षक तथा विद्यार्थी संख्या 	<ul style="list-style-type: none"> ● एस.एल.सी को नतिजा ● जिल्ला शिक्षा कार्यालयको रेकर्ड ● जिल्ला शिक्षा कार्यालयको अनुगमन प्रतिवेदन ● फोटोहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● वास्तविक योजना निर्माण ● तालिमको स्थानान्तरण ● नैतिक शिक्षाको पाठ्यक्रम निर्माण ● आर्थिक अभाव ● जिम्मेवार व्यवस्थापन समिति
<ul style="list-style-type: none"> ● प्राविधिक र व्यावसायिक शिक्षा हासिल गर्ने दरमा वृद्धि गर्न ● प्राविधिक र व्यावसायिक शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको विस्तार गर्ने । ● प्राविधिक, व्यावसायिक र जीवनोपयोगी शिक्षामा युवाहरूलाई संलग्न गराउन अभिभावक तथा युवाहरूलाई सचेतनामूलक क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने (उपल्लो शिक्षाका लागि परामर्श कक्षा संचालन) 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्राविधिक र व्यवसायिक शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको संख्या हालको ४ बाट १० पुग्ने । ● प्राविधिक र व्यवसायिक शिक्षा प्राप्त गर्ने विद्यार्थीको प्रतिशत ● सचेतनामूलक कार्यक्रमको संख्या 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला शिक्षा कार्यालयको प्रतिवेदन ● सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरेको अभिलेख, फोटोहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● नीजि तथा गैससहरूको चासो ● आर्थिक अभाव ● सरोकारवालाहरू विचको समन्वय र प्रतिवद्धता ● स्वीकृतिका लागि सरकारी नीति नियम
उद्देश्य (Objective): (२)युवाहरूको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउने			
क्रियाकलापहरू (Activities) :			

विवरणत्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<ul style="list-style-type: none"> ● प्रजनन् उमेरका महिलाहरू विशेष गरि युवतीहरूको स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने दरमा वृद्धि गर्न <ul style="list-style-type: none"> ● श्रीमान् श्रीमति र अभिभावकलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● चारपटकको नियमित गर्भजाँच गराउन परामर्श कार्यक्रममा सुदृढीकरण गर्ने । ● स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता विकास गर्न SBA तालिम संचालन गर्ने । ● वर्धि- सेन्टरको विस्तार र गुणस्तरमा सुदृढीकरण गर्ने ● आवश्यकता अनुसारका यातायातको साधन तथा सुविधाको व्यवस्था गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● गर्भावस्थाका कम्तिमा ३ खतराका चिन्ह राम्रोसँग पहिचान गरी स्वास्थ्य संस्थामा कुन कुन बेला सेवा लिन जानुपर्दछ भनी बताउन सक्ने युवाको प्रतिशत । (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) ● SBA तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीको प्रतिशत । (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) ● सुदृढ वर्धि- सेन्टरको संख्या । (आधार संख्या, लक्ष्य संख्या) ● स्टेचर उपलब्ध भएका आमा समूहहरूको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● एम्बुलेन्स सेवा सवै मौसममा पुग्ने गाविस संख्या । (आधार ६ वटा, लक्ष्य १२ संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्य संस्थाको रेकर्ड तथा प्रतिवेदनहरू ● जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको रेकर्ड ● जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयद्वारा प्रकाशित विभिन्न प्रगति प्रतिवेदनहरू ● जि.वि.स. को प्रतिवेदन ● जिल्ला स्तरका विभिन्न अनुगमन समितिका प्रतिवेदनहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कर्मीहरू ● भौगोलिक विकटता ● समुदायको सचेतना ● जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति ● आर्थिक अभाव ● सरोकारवाला विच समन्वय ● मुख्य जिम्मेवार कार्यालयको प्रतिबद्धता
<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ वर्ष सम्मका युवाहरूको परिवार नियोजनका साधनको अपूर्त मागको दरमा कमी ल्याउन, <ul style="list-style-type: none"> ● लक्षित समूहलाई सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ● गांउघर क्लीनिकहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने । ● स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई IUCD र Implant तालिम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● परिवार नियोजनका साधनवारे जानकारी भएका युवाको प्रतिशत ।(आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) ● परिवार नियोजनका साधनहरूको अपूर्त मागको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ..प्रतिशत) ● नियमित रूपमा संचालित हुने गांउघर क्लीनिकको संख्या । (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● IUCD र Implant तालिम लिने स्वास्थ्यकर्मीको संख्या । (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. को प्रतिवेदनहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कर्मीहरू ● भौगोलिक विकटता ● जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति ● आर्थिक अभाव ● सरोकारवाला विच समन्वय ● मुख्य जिम्मेवार कार्यालयको प्रतिबद्धता
<ul style="list-style-type: none"> ● प्रजनन् उमेरका महिलाहरूको प्रजनन्दरमा कमी ल्याउन, <ul style="list-style-type: none"> ● यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि अभिमुखिकरण तालिम संचालन गर्ने ● यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● परिवार नियोजनका साधनहरूको पर्याप्त आपूर्ति गर्ने । ● विद्यालयस्तरमा यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य शिक्षा र परिवार नियोजन शिक्षा वारे तालिम 	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रजनन्दर हालको स्थितिवाट सुधार आएको (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) ● यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतामूलक कार्यक्रमको संख्या ● परिवार नियोजनका साधनहरूको प्रयोगकर्ता प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) ● विद्यालयमा यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि संचालित तालिम संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला शिक्षा कार्यालयको प्रतिवेदन ● जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रतिवेदन ● सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरेको उपस्थिति, फोटोहरू ● विभिन्न सर्वेक्षणका प्रतिवेदनहरू 	<ul style="list-style-type: none"> ● भौगोलिक विकटता ● जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति ● आर्थिक अभाव ● सरोकारवाला विच समन्वय ● मुख्य जिम्मेवार कार्यालयको प्रतिबद्धता

विवरणात्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<ul style="list-style-type: none"> १५ देखि ४० वर्ष सम्मका युवाहरूको यौन रोग तथा एच.आई.भी संक्रमण दरमा कमी ल्याउन, प्रभावकारी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने विद्यालयका किशोरकिशोरीहरूलाई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । प्रवासी कामदारहरूका लागि सूचना केन्द्र विस्तार गर्ने । (हालको २ वटा वट १० वटा मा पुऱ्याउने) जिल्लाका हाल संचालित १९ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र (CLC)भित्र यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि सूचना केन्द्र स्थापना र विस्तार गर्ने कण्डमको सही प्रयोग सम्बन्धि अभिमुखिकरण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> यौन संक्रमणवाट हुने एच.आई.भी. एड्सको रोकथाम सही तरीकाले बताउन सक्ने र यौन संक्रमणवाट हुने एच.आई.भी.एड्सका मुख्य गलत अधारणालाई लत्याउन सक्ने युवाको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) यौन संक्रमणवाट हुने रोग तथा एच.आई.भी. सम्बन्धि पूर्ण ज्ञान भएका युवाको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य १० प्रतिशत) युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीको अनुपात एच.आई.भी. सम्बन्धि सूचना केन्द्रको संख्या (आधार २ संख्या, लक्ष्य ५ संख्या) कण्डमको सही प्रयोग गर्ने युवाहरूको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला एड्स समन्वय समितिको प्रगति प्रतिवेदनहरू जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका विभिन्न प्रतिवेदनहरू 	<ul style="list-style-type: none"> भौगोलिक विकटता जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति आर्थिक अभाव सरोकारवाला विच समन्वयको अभाव मुख्य जिम्मेवार कार्यालयको प्रतिबद्धता
<ul style="list-style-type: none"> पि.एम.टी.सि.टी सेवा पाउने आमाहरूको दरमा वृद्धि गर्न ४ पटकको गर्भजांच गर्दा गर्भवती आमाको एच.आई.भी. परीक्षण अनिवार्य गर्ने । गर्भजांच संगै एच.आई.भी. परीक्षण गर्ने व्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा गर्ने । PMTCT सेवा सम्बन्धि समुदायस्तरका स्वास्थ्य कर्मीहरूलाई तालिम दिने । PMTCTसेवा सम्बन्धि समुदाय स्तरमा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> PMTCT सेवा पाउने आमाहरूको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य प्रतिशत) गर्भजांच संगै एच.आई.भी. परीक्षण गर्ने व्यवस्था भएका स्वास्थ्य संस्थाको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य प्रतिशत) PMTCT सेवा सम्बन्धि तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कर्मीहरूको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) PMTCT सेवा सम्बन्धि ज्ञान भएका आमाको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्वास्थ्य संथाका रेकर्डहरू जिल्ला एड्स समन्वय समितिको प्रतिवेदन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रतिवेदन विभिन्न सर्भेक्षणका प्रतिवेदनहरू 	<ul style="list-style-type: none"> भौगोलिक विकटता जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति आर्थिक अभाव सरोकारवाला विच समन्वय मुख्य जिम्मेवार कार्यालयको प्रतिबद्धता
<ul style="list-style-type: none"> ए.आर.टी. सेवा लिनै १५ देखि २४ वर्षका संक्रमीत युवा युवतीको दरमा वृद्धि गर्न, ART सेवा विस्तार गर्ने । संक्रमीत युवाहरूलाई खुलेर उपचार सेवामा जानको लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ART सेवा उपलब्ध हुने स्वास्थ्य संस्थाको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) ART सेवा कहां कहां पाउन सकिन्छ, भनि बताउन सक्ने युवाहरूको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला एड्स समन्वय समितिको प्रतिवेदन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> भौगोलिक विकटता जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति आर्थिक अभाव सरोकारवाला विच समन्वय मुख्य जिम्मेवार कार्यालयको प्रतिबद्धता
<ul style="list-style-type: none"> १५ देखि २४ वर्षका यौन रोग तथा एच.आई.भी. परीक्षण गर्ने युवा युवतीको संख्यामा वृद्धि गर्न, सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । VCT केन्द्रको विस्तार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> यौन रोग तथा एच.आई.भी.परीक्षण गर्ने युवाहरूको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) VCT केन्द्रको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला एड्स समन्वय समितिको प्रतिवेदन जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> भौगोलिक विकटता जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति आर्थिक अभाव सरोकारवाला विच समन्वय

विवरणत्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<ul style="list-style-type: none"> युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवा सुधार, <ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्यकर्मीलाई युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवावारे तालिम दिने । स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिलाई युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवावारे तालिम दिने । युवामैत्री स्वास्थ्य संस्थाको वातावरण सुदृढीकरण, भौतिक विकास गर्ने । स्थानीय नीति निर्मातालाई युवामैत्री स्वास्थ्य व्यवस्थापन तालिम दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवावारे तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीहरूको प्रतिशत (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सेवावारे तालिम पाउने स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) प्रमाणीकरण भएका युवामैत्री यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य प्रदान गर्ने स्वास्थ्य संस्थाको अनुपात(आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) स्वास्थ्य संस्थाको सुदृढीकरणका लागि बजेटको व्यवस्था गर्ने स्थानीय निकायको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रतिवेदन गाविसको प्रतिवेदन स्वास्थ्य संस्थाको प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> भौगोलिक विकटता जिम्मेवार स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति आर्थिक अभाव सरोकारवाला विच समन्वय महिलाहरूले आफ्नो समस्या खुलेर भन्न नसक्नु ।
उद्देश्य (Objective) : (३) १६ देखि ४० वर्षका युवाहरूको रोजगारको अवस्थामा सुधार ल्याउने			
क्रियाकलापहरू (Activities) :			
<ul style="list-style-type: none"> रोजगारीको दरमा वृद्धि गर्न <ul style="list-style-type: none"> आधुनिक तथा व्यावसायिक कृषि उत्पादन गर्ने (एक गांउ एक उत्पादनको कार्यक्रम) उन्नत जातको नमूना व्यावसायिक पशुपालन फारामहरू विकास गर्ने (कुखुरा, वाखा, गाई, भैसी, बंगुर पालन) घरेलु तथा साना उद्योग कार्यक्रम संचालन लघु उद्यम व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने (युवा स्वरोजगार कार्यक्रम) छोटो तथा लामो अवधिको आयमूलक सीप विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने (हाते होजेरी, मोवाईल तथा कम्प्युटर मर्मत सम्बन्धि तालिम, आधुनिक सिलाई वुनाई तालिम, च्याउ खेती, आदि) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका कक्षा संचालन स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्ने नगदेवाली तथा फलफूल उत्पादन गर्ने (एक गांउ एक उत्पादनको कार्यक्रम) युवाहरूको क्षमता तथा उद्यमशिलता विकास र 	<ul style="list-style-type: none"> डडेल्धुरा जिल्लाका नगरपालिका र गाविसहरूमा सामूहिक खेती प्रणालीको विकास भई ५०० जना युवाहरू संलग्न भएका हुनेछन् । प्रतिवर्ष ५% का दरले युवा रोजगारमा वृद्धि भएको हुनेछ । आधुनिक कृषि औजार प्रयोग गर्ने युवाहरूको संख्या २० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुनेछ । जर्सी गाई पाल्ने युवा संख्यामा २० प्रतिशत वृद्धि लघु उद्यम व्यवसायमा कम्तिमा १५ प्रतिशत युवाको संलग्नता भएको हुने । १५ प्रतिशत युवाहरूले उद्यमशिलता तालिम तथा रोजगार पाएको हुने वैदेशिक रोजगारमा जाने युवाको ५ प्रतिशतले कमी आएको हुने डडेल्धुरा जिल्लामा युवा नेतृत्वका ५ ओटा कोल्ड स्टोरको स्थापना भएको हुने सीप विकास तथा उद्यमशिलता तालिम पाउने युवाहरू १५ प्रतिशत संलग्न भएको हुने सीप परिक्षण गर्ने युवाहरू ३०० जना पुग्ने युवा सूचना केन्द्रमा उपलब्ध कृषि, पशुपालन, 	<ul style="list-style-type: none"> जिविसको वार्षिक प्रतिवेदन जिल्ला कृषि विकास कार्यालयको प्रतिवेदन जिल्ला पशुसेवा कार्यालयको प्रतिवेदन घरेलु तथा साना उद्योग विकास समितिको वार्षिक प्रतिवेदन उद्योग वाणिज्य संघको वार्षिक प्रतिवेदन जिल्ला शिक्षा कार्यालयको प्रतिवेदन सहकारी संस्थाका प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> आकर्षक रुपमा रहेको वैदेशिक रोजगारी अस्थिर सरकार विभिन्न निहुमा युवा जनशक्तिको पलायन उत्पादन योग्य जग्गाको कमी आर्थिक अभाव युवाहरूको आकर्षणमा कमी बजारीकरण र आर्थिक समस्या ठूला उद्योग संग प्रतिस्पर्धा गर्न कठीनाई सरोकारवालाहरू विच समन्वय र प्रतिवद्धता राजनीतिक हस्तक्षेप नेपाल सरकारको नीतिगत प्राथमिकता

विवरणत्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<p>व्यवशायिक सीप विकास गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ● कृषि, पशुपालन, उद्यमशिलता, युवा सूचना केन्द्र तथा रोजगार परामर्श केन्द्रहरूको स्थापना जस्ता युवाका सहभागिता हुने सूचनाहरू गाविस मातहतका सामुदायिक अध्ययन केन्द्रमा उपलब्ध गराउने ● युवा कोषको स्थापना गर्ने ● युवा संलग्न विषयगत (वचत तथा ऋण, कृषि, बहुउद्देशिय) सहकारी प्रवर्द्धन गर्ने ● वित्तीय साक्षरता कार्यक्रम संचालन गर्ने ● व्यवशायिक स्थानमा युवाहरूको अवलोकन भ्रमण 	<p>उद्यमशिलताका सूचनाहरू (आधार ० संख्या, लक्ष्य १० संख्या)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● युवा स्वरोजगार कोषबाट विना धितो ऋण वितरण (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● सहकारी संस्थाहरूले युवामैत्री कार्यक्रमहरूमा लगानी गरेका हुने (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● वित्तीय साक्षरता कक्षा संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● जीवनोपयोगी सीप सम्बन्धि तालिम पाउने १५ देखि २४ का युवाको अनुपात(आधार, लक्ष्य) ● युवा उत्पादनको बजार पहुँच (आधार, लक्ष्य) ● युवाको ऋणमा पहुँच (आधार, लक्ष्य) 		
<p>उद्देश्य (Objective) : (४) समग्र विकासका लागि युवाहरूको समावेशी, अर्थपूर्ण सहभागिता सुधार ल्याउने</p>			
<p>क्रियाकलापहरू (Activities) :</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ वर्षका युवाहरूको विकास निर्माणका हरेक आयामहरूमा अर्थपूर्ण सहभागिताको दरमा वृद्धि गर्ने ● गा.वि.स., जि.वि.स. र न.पा. स्तरीय युवाहरूको अवस्था र सहभागिता सहितको प्रोफाइल निर्माण ● योजनावद्ध विकास पद्धति सम्बन्धि युवाहरूलाई प्रशिक्षण गर्ने ● युवा शसक्तिकरण तथा नेतृत्व विकास तालिम संचालन गर्ने । ● नीति निर्माताहरू संगको पैरवी अभियान संचालन गर्ने ● युवामैत्री कार्यक्रम संचालन गर्ने (मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम, खेलकुद, अतिरिक्त क्रियाकलापहरू आदि) ● स्थानीय निकायहरूमा युवा सम्बन्धि व्यवस्थित सूचना प्रणालीको स्थापना तथा सुदृढीकरण ● राष्ट्रिय तथा स्थानीय नीति, कार्यविधि र कार्यक्रम बारे युवाहरूलाई अभिमुखिकरण ● युवा सञ्जालको जिल्लास्तरीय भेला आयोजना र 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.वि.स., न.पा. तथा २० वटै गा.वि.स.हरूको अद्यावधिक पार्श्वचित्रको उपलब्धता ● स्थानीय निकायका परिषदहरूमा १५ देखि २४ का ५ प्रतिशत युवाको सहभागिता भएको हुने ● स्थानीय निकायका एकिकृत योजना तर्जुमा समितिमा १५ देखि २४ का युवाको सहभागिता हुने ● स्थानीय सरकारका विभिन्न समितिहरूमा १५ देखि २४ का युवाको सहभागिता ● योजनावद्ध विकास पद्धति सम्बन्धि ३०० युवाहरूलाई अभिमुखिकरण भएको हुने । ● नेतृत्व विकास तालिममा ४०० जनाको युवाहरूको सहभागिता भएको हुने ● नीति निर्माताहरूको पैरवी अभियानमा १५० जनाको सहभागिता भएको हुने ● युवा मैत्री कार्यक्रममा ४०० जना युवाको सहभागिता भएको हुने ● व्यवस्थित सूचना प्रणाली राख्ने स्थानीय निकायको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य २२ संख्या) ● नीति निर्माण सम्बन्धि अभिमुखिकरणमा वार्षिक १०० 	<ul style="list-style-type: none"> ● जिविसको वार्षिक प्रतिवेदन ● गाविसको प्रतिवेदन ● न.पा. को प्रतिवेदन ● जिल्ला खेलकुद विकास समितिको प्रतिवेदन ● स्थानीय निकायको अद्यावधिक पार्श्वचित्र 	<ul style="list-style-type: none"> ● शिक्षा आर्जनको समय ● विभिन्न निहुँमा युवा जनशक्तिको पलायन ● युवाहरूको आकर्षणमा कमी ● राजनीतिक विचारमा युवाहरूको विभाजन ● नेपाल सरकारको नीतिगत प्राथमिकता ● सरोकारवाला विचको समन्वय र प्रतिवद्धता ● आर्थिक तथा नीतिगत अभाव

विवरणत्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<p><i>विकास</i></p> <ul style="list-style-type: none"> असल अभ्यास अवलोकन /सिकाईका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको युवा भ्रमण गाविस तथा न.पा. को वार्ड स्तरीय युवा सञ्जाल गठन रणनीतिक योजना बारे सेवा प्रदायक र सेवाग्राही तथा सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण 	<ul style="list-style-type: none"> जना युवाहरूको सहभागिता हुने युवा सञ्जालको कम्तिमा ३ वटा भेला भएको हुने अवलोकन भ्रमणमा वार्षिक ३० जनाको सहभागिता हुने । ३१ वटा युवा संजाल गठन भएको हुने १५० जना सेवा प्रदायकलाई अभिमुखिकरण भएको 		
<p>उद्देश्य (Objective) : (५) वालविवाह, लैंगिक हिंसा तथा लैंगिक असमानताको स्थितिमा सुधार ल्याउन</p>			
<p>क्रियाकलापहरू (Activities) :</p>			
<ul style="list-style-type: none"> लैंगिकताका आधारमा हुने विभिन्न खाले हिंसाको दरमा न्यूनीकरण गर्ने, जिल्ला लैंगिक हिंसा रोकथाम समन्वय समितिलाई तालिम तथा गोष्ठी समुदायस्तरका विभिन्न समूहहरूमा नैतिक शिक्षा सम्बन्धि सचेतनामूलक कृयाकलाप संचालन लै.स.सा.स.सम्बन्धि सूचना पार्श्वचित्र मा समावेश गर्ने । लै.स.सा.स.सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । <p><u>लैंगिक असमानता</u></p> <ul style="list-style-type: none"> लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिको क्रियाशीलता (नियमित बैठक, अभिमुखिकरण, योजना सम्बन्धि जानकारी) युवा तथा महिलाका लागि एकिकृत सचेतना कार्यक्रम युवाका संजाल समितिहरूमा ४० प्रतिशत महिला आरक्षणको व्यवस्था गर्न पहल गर्ने १५ देखि ४० वर्षका महिलालाई आत्मजागरण, आत्मसचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । छाउपडी तथा सुत्केरी हुँदा परीवारबाट टाढा बस्ने जस्ता सांस्कृतिक विभेद अन्त्यका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला लैंगिक हिंसा रोकथाम समन्वय समितिलाई तालिम तथा गोष्ठीमा प्रत्येक वर्ष २५ जनाको सहभागिता भएको हुने नैतिक शिक्षा सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू ३२ स्थानमा संचालन भएको लै.स.सा.स.सम्बन्धि सूचना स्थानीय निकायको पार्श्वचित्र मा समावेश भएको हुने । लै.स.सा.स.सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू ३२ स्थानमा संचालन भएका हुने स्थानीय अन्तरगत गठीत २१ वटा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिको क्रियाशीलता भएको हुने । युवा तथा महिलाका लागि एकिकृत सचेतना कार्यक्रम जिल्लाका विभिन्न स्थानमा कम्तिमा ३२ ठाँउमा संचालन भएको हुने । एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना भएको विभिन्न युवाका संजाल तथा समितिहरूमा ४० प्रतिशत महिलाको सहभागिता भएको हुने । आत्मजागरण आत्मसचेतना कार्यक्रममा ३२ स्थानमा कम्तीमा ९६० जना महिला सहभागि भएको हुने । छाउपडी विरुद्ध जनचेतनामूलक कार्यक्रममा सहभागि महिला संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा वालवालिका कार्यालयको प्रतिवेदन जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रतिवेदन जि.वि.स.को वार्षिक प्रतिवेदन विभिन्न निकायहरूबाट गरिने सर्वेक्षणहरूका प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> पितृसत्तात्मक सोच राजनीतिक पतिवद्धता कार्यान्वयन सरोकारवाला विचको समन्वय र प्रतिवद्धता सूचना तथा संचारमा पहुँच नीति नियमको प्रभावकारी कार्यान्वयन

विवरणात्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<p><u>लैंगिक हिंसा</u></p> <ul style="list-style-type: none"> लैंगिक हिंसा सम्बन्धि मध्यस्तकर्ताहरूको क्षमता अभिवृद्धि तालिम स्थानीय स्तरमा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना तथा क्षमता विकास स्थानीय प्रहरी चौकीमा लैंगिक सेलको व्यवस्था एवं सम्बद्ध प्रहरी कर्मचारीको क्षमता विकास गा.वि.स. स्थित निगरानी समूहको विस्तार एवं क्षमता अभिवृद्धि गा.वि.स. स्तरीय स्वास्थ्य चौकीमा मनोविमर्श परामर्स सेवाको व्यवस्था र सम्बन्धित कर्मचारीको क्षमता विकास जिल्ला स्थित सेफ हाउसको नियमितताका लागि व्यवस्थापन लैंगिक विभेद न्यूनीकरण कोष स्थापना लैंगिक हिंसाको कारण पुर्नस्थापना गर्नुपर्ने महिलाको लागि जीवनोपयोगी जीविकोपार्जन गर्न आयमूलक कार्यक्रम तथा रोजगारीको व्यवस्था लैंगिक हिंशाबाट पिडितलाई स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गर्ने कानूनी साक्षरता सम्बन्धि कार्यक्रमहरू संचालन संचारमाध्यम, पत्रपत्रीका, टेलीफोन, मोबाइलको समुचित उपयोग सम्बन्धि चेतनामूलक कार्यक्रम 	<p>१८० वटा)</p> <ul style="list-style-type: none"> ३५ जना मध्यस्तकर्ताले लैंगिक हिंशा न्यूनीकरण तथा मध्यस्थता सम्बन्धि क्षमतावृद्धि तालिम पाएको हुने । मेलमिलाप केन्द्र संख्या (आधार, लक्ष्य वटा) प्रत्येक सामुदायिक प्रहरी चौकीमा लैंगिक सेलको व्यवस्थाभई तालिम प्राप्त जनशक्तिको नियुक्ति भएको हुनेछ । २० वटै गाविसमा निगरानी समूह स्थापना भई १०० जनाले तालिम पाएको हुनेछ । प्रत्येक स्वास्थ्य चौकीमा एक जना मनोविमर्शकर्ता तोकि तालिम प्राप्त गरेको र परामर्स सेवा विस्तार भएको हुनेछ । जिल्ला स्थित सेफहाउस नियमित रुपमा संचालनमा आएको हुनेछ । जिल्ला स्तरमा लैंगिक विभेद न्यूनीकरण गर्न छुट्टै कोषको स्थापना भएको हुनेछ । लैंगिक हिंशा पिडित कम्तीमा २० जनालाई वार्षिक रुपमा आयमूलक कार्यक्रम सम्बन्धि तालिम दिई स्वरोजगारीमा लागेका हुनेछन । लैंगिक हिंशा पिडितले सर्वसुलभ स्वास्थ्य सेवा पाएको हुनेछ । साक्षरता सम्बन्धि कार्यक्रम संचालित संख्या (आधार, लक्ष्य वटा) आधुनिक संचार माध्यमको सहि प्रयोग सम्बन्धि चेतनामूलक कार्यक्रम संख्या (आधार, लक्ष्य वटा) 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बालबालिका कार्यालयको प्रतिवेदन जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रतिवेदन जि.वि.स.को वार्षिक प्रतिवेदन विभिन्न निकायहरूबाट गरिने सर्वेक्षणहरूका प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> पितृसत्तात्मक सोच राजनीतिक पतिवद्धता कार्यान्वयन सरोकारवाला विचको समन्वय र प्रतिवद्धता सूचना तथा संचारमा पहुँच नीति नियमको प्रभावकारी कार्यान्वयन महिलाहरूले आफ्नो समस्या खुलेर भन्न नसक्नु । युवाहरू जाँड, रक्सी जस्ता कुलतहरूमा फस्नु जानु । परम्परागत सोच, रुढीवादीतालाई चिर्न नसकिनु ।
<ul style="list-style-type: none"> बालबिवाह दरमा कमी ल्याउन, अभिभावक शिक्षा तथा युवा सचेतनामूलक कृयाकलाप संचालन गर्ने । ब्राह्मण तथा पुरोहितहरूसंग बालबिवाहलाई निरुत्साहन गर्न पैरवी गर्ने । बालबिवाह विरुद्ध सचेतना अभियान किसोर किसोरीहरूको जागरण समूहको गठन एवं क्षमता अभिवृद्धि 	<ul style="list-style-type: none"> बालबिवाह गराउने अविभावकको अनुपात (आधारप्रतिशत, लक्ष्य ... प्रतिशत) बालबिवाह विरुद्धका अभियानको संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य २२ संख्या) समुदायमा केटा र लोग्ने मानिसको समूह गठन (आधार ९ संख्या, लक्ष्य ९० संख्या) किसोरीहरूको जागरण समूह गठन संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) 	<ul style="list-style-type: none"> महिला तथा बालबालिका कार्यालयको प्रतिवेदन जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रतिवेदन जि.वि.स.को वार्षिक प्रतिवेदन विभिन्न निकायहरूबाट गरिने सर्वेक्षणहरूका प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> परम्परागत सोच, सामाजिक रुढीवादीतालाई चिर्न नसकिनु । राजनीतिक पतिवद्धता कार्यान्वयन सरोकारवाला विचको समन्वय र प्रतिवद्धता सूचना तथा संचारमा पहुँच नीति नियमको प्रभावकारी कार्यान्वयन

विवरणात्मक सारांस (Narrative Summary)	वस्तुपरक ढंगले पुष्ट्याई गर्न सकिने सूचकहरू (Objectively Verifiable Indicators)	पुष्ट्याईका आधारहरू (Means of Verification)	चुनौती तथा पूर्वानुमान (Risk/Assumption)
<ul style="list-style-type: none"> ● घरेलु हिंसाको संख्यामा कमी ल्याउन, <ul style="list-style-type: none"> ● सासु वुहारीलाई सकारात्मक सोच सम्बन्धि कार्यक्रम अन्तरक्रिया गर्ने । ● घरेलु हिंसाका कारण र प्रकार पहिचान सम्बन्धि अनुसन्धानात्मक कार्यक्रम ● घरमूलीलाई नैतिक शिक्षा तथा सकारात्मक सोच सम्बन्धि अभिमुखिकरण ● समुदायमा पुरुष महिला विच सचेतनामूलक अन्तरक्रिया गर्ने । ● समुदायमा मदिरा, जुवातास, तथा कुलत व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● अन्तरजातीय विवाह सम्बन्धि कार्यक्रम ● एकल महिलाको स्वरोजगारीको व्यवस्था 	<ul style="list-style-type: none"> ● घरेलु हिंसा न्यूनीकरण सम्बन्धि तालिम पाउने व्यक्तिहरू (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● मदिरा नियन्त्रण गरी शान्ती स्थापना गर्ने गा.वि.स संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● अन्तरजातीय विवाहलाई प्रोत्साहन गर्ने परिवार संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● स्वरोजगारमा आवद्ध एकल महिला संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● घरेलु हिंसाको दरमा प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला तथा बालबालिका कार्यालयको प्रतिवेदन ● जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रतिवेदन ● जि.वि.स.को वार्षिक प्रतिवेदन ● विभिन्न निकायहरूबाट गरिने सर्वेक्षणहरूका प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> ● परम्परागत सोच, सामाजिक रुढीवादीतालाई चिर्न नसकिनु । ● राजनीतिक पतिवद्धता कार्यान्वयन ● सरोकारवाला विचको समन्वय र प्रतिवद्धता ● सूचना तथा संचारमा पहुँच ● नीति नियमको प्रभावकारी कार्यान्वयन
<ul style="list-style-type: none"> ● आत्महत्या गर्ने युवा, युवतीहरूको दरमा कमी ल्याउन, <ul style="list-style-type: none"> ● मानव मूल्यमा आधारीत शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● नैतिक शिक्षा तथा जीवनोपयोगी सीप विकासमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● मनोसामाजिक परामर्ष सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । ● मेडिटेशन सम्बन्धि कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● मानव मूल्य, नैतिक शिक्षा तथा जीवनयोसीप सम्बन्धि कक्षा संचालन गर्ने (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● मनोसामाजिक परामर्ष सेवा प्राप्त गर्ने युवा युवती संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● मनोसामाजिक परामर्ष तालिम पाउने स्वास्थ्य कर्मी संख्या (आधारसंख्या, लक्ष्य संख्या) ● युवाहरूको आत्महत्या दरमा प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला तथा बालबालिका कार्यालयको प्रतिवेदन ● जिल्ला प्रहरी कार्यालयको प्रतिवेदन ● जि.वि.स.को वार्षिक प्रतिवेदन ● विभिन्न निकायहरूबाट गरिने सर्वेक्षणहरूका प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> ● परम्परागत सोच, सामाजिक रुढीवादीतालाई चिर्न नसकिनु । ● राजनीतिक पतिवद्धता कार्यान्वयन ● अभिभावक र किशोर किशोरीहरू विचको अन्तरक्रियात्मक सम्बन्ध नहुनु ● सूचना तथा संचारमा पहुँच ● नीति नियमको प्रभावकारी कार्यान्वयन

११. कार्ययोजना (Work Plan)

क.सं	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	कार्यान्वयन गर्ने निकायहरू	समयाबधि			जिम्मेवार निकाय	बजेट	
			पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेस्रो वर्ष		श्रोत	कूल रकम
उद्देश्य (१)	१५ देखि २४ वर्ष भित्रका युवाहरूको शैक्षिक अवस्थामा सुधार ल्याउने							
रणनीति (१)	१५ देखि २४ वर्ष भित्रका युवाहरू विशेष गरी युवतिहरू, गरीब, अपांग र पछाडि पारिएकाहरूलाई शिक्षाको मूलधारमा ल्याउने र युवाहरूको प्राविधिक शिक्षामा जोड दिने ।							
	क्रियाकलापहरू (Activities):							
१.१	<ul style="list-style-type: none"> मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थी भर्नादर बढाउन, मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थी भर्ना अभियान संचालन गर्ने । (घरदैलो, विद्यार्थी अभिभावक स्वागत, र्याली, अभिमुखीकरण आदि) 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. विद्यालय व्यवस्थापन समिति 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय कोष 	
	<ul style="list-style-type: none"> अति विपन्न समुदायका अभिभावकहरूलाई आयमूलक क्रियाकलाप संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय जि.शि.का. गैससहर 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> गरिवी निवारण कोष स्थानीय निकाय 	
	<ul style="list-style-type: none"> युवा क्लवहरू गठन गरि क्षमता विकास तथा प्रचार प्रसार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयहरू गैससहर 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का विद्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार जि.शि.का गैससहर 	
	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय भर्नाहुन नसकेकाहरूको तथ्यांक संकलन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. विद्यालयहरू 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का विद्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का स्थानीय निकायहरू गैससहर 	
१.२	<ul style="list-style-type: none"> मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरूको विद्यालय छाड्ने दरमा कमी ल्याउन, अभिभावक तथा विद्यार्थीहरूलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयहरू गैससहर 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> स्रोत केन्द्र विद्यालयहरू 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय कोष स्थानीय निकाय गैससहर 	
	<ul style="list-style-type: none"> वैकल्पिक विद्यालयका साथै घुम्टि विद्यालयको पहुंचमा विस्तार गर्ने । (वालविवाहमा परेका हरुकालागि) 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकाय जि.शि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार स्थानीय निकाय 	
	<ul style="list-style-type: none"> शैक्षिक संस्थाहरूमा दुर्ब्यवहार, शोषण, शारीरिक सजाय विरुद्ध आचारसंहिता निर्माण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का विद्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकाय विद्यालय कोष 	
१.३	<ul style="list-style-type: none"> मा.वि., उ.मा.वि. र उच्च शिक्षामा विद्यार्थीहरूको उत्तिर्ण दर वृद्धि गर्न कमजोर विद्यार्थीहरूलाई अतिरिक्त कक्षा संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय स्थानीय निकाय 	

	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय सुधार योजना, गांऊ शिक्षा योजना र जिल्ला शिक्षा योजनालाई शसक्त र प्रभावकारी बनाउने । 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> Unicef UNFPA 		
	<ul style="list-style-type: none"> समयानुकूल विषयगत शिक्षकहरूलाई तालिम दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. . 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> Unicef UNFPA 		
	<ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थीहरूको रुचि अनुसारको शिक्षा दिन प्रत्येक मा.वि., उमावि. अन्तरगतका अभिभावकहरूलाई अभिमुखिकरण संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. . 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> Unicef UNFPA स्थानीय निकाय 		
	<ul style="list-style-type: none"> पाठ्यक्रममै नैतिक तथा जीवनोपयोगी शिक्षा समावेश गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जि. शिक्षा समिति जि.शि.का. स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. विद्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> Unicef UNFPA स्थानीय निकाय 		
	<ul style="list-style-type: none"> उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. विद्यालय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. विद्यालय 	<ul style="list-style-type: none"> Unicef UNFPA स्थानीय निकाय 		
१.४	<ul style="list-style-type: none"> प्राविधिक र व्यावशायिक शिक्षा हासिल गर्ने दरमा वृद्धि गर्न प्राविधिक र व्यावशायिक शिक्षा प्रदान गर्ने शिक्षण संस्थाको विस्तार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> नेपाल सरकार जि.शि.का. स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> Unicef UNFPA नेपाल सरकार स्थानीय निकाय नीजि क्षेत्र गैससहरु 		
	<ul style="list-style-type: none"> प्राविधिक, व्यावशायिक र जीवनोपयोगी शिक्षामा युवाहरूलाई संलग्न गराउन अभिभावक तथा युवाहरूलाई सचेतनामूलक क्रियाकलापहरु संचालन गर्ने (उपल्लो शिक्षाका लागि परामर्श कक्षा संचालन) 	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. गैससहरु 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> जि.शि.का. गैससहरु 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकाय गैसस नीजि क्षेत्र 		
उद्देश्य (२)	युवाहरूको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याउने								
रणनीति (२)	युवाहरु खास गरी बिपन्न र सामाजिक दृष्टिले पछाडी पारिएकाहरुको यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढाउन सेवाप्रदायक, सेवाग्राहीको क्षमता बिकास, स्वास्थ्य संस्थाको बिस्तार र सबलीकरण गर्ने ।								
	क्रियाकलापहरु (Activities) :								

२.१	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रजनन् उमेरका महिलाहरु विशेष गरि युवतीहरुको स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने दरमा वृद्धि गर्न, ● श्रीमान् श्रीमति र अभिभावकलाई अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गैससहरु 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गैससहरु 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● चारपटकको नियमित गर्भजाँच गराउन परामर्श कार्यक्रममा सुदृढीकरण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गैससहरु 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गैससहरु 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्यकर्मीको क्षमता विकास गर्न SBA तालिम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● वर्धि- सेन्टरको विस्तार र गुणस्तरमा सुदृढीकरण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● केयर नेपाल ● giz ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● आवश्यकता अनुसारका यातायातको साधन तथा सुविधाको व्यवस्था गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● रेडक्रस ● निजी क्षेत्र 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	
२.२	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ वर्ष सम्मका युवाहरुको परिवार नियोजनका साधनको अपूर्त मागको दरमा कमी ल्याउन, ● लक्षित समूहलाई सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● निजी क्षेत्र ● गै.स.स.हरु 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु ● निजी क्षेत्र 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● गांउघर क्लीनिकहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति ● 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● केयर नेपाल ● giz ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई IUCD र Implant तालिम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● रेडक्रस ● निजी क्षेत्र 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	

२.३	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रजनन् उमेरका महिलाहरुको प्रजनन्दरमा कमी ल्याउन, ● यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि अभिमुखिकरण तालिम संचालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि सचेतामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ● परिवार नियोजनका साधनहरुको पर्याप्त आपूर्ति गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैससहरु 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालयस्तरमा यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य शिक्षा र परिवार नियोजन शिक्षा वारे तालिम दिने 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● विद्यालय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.शि.का. 	
२.४	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि ४० वर्ष सम्मका युवाहरुको यौन रोग तथा एच.आई.भी. संक्रमण दरमा कमी ल्याउन, ● प्रभावकारी सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● विद्यालय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● गैस.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालयका किशोरकिशोरीहरुलाई यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● विद्यालय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रवासी कामदारहरुका लागि सूचना केन्द्र विस्तार गर्ने । (हालको २ वटा वट १० वटा मा पुऱ्याउने) 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का.. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● गैस.स.. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लाका हाल संचालित १९ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र (CLC)भित्र यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्वन्धि सूचना केन्द्र स्थापना र विस्तार गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.शि.का. ● जि.स्वा.का. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.शि.का. ● जि.स्वा.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● जि.शि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● कण्डमको सही प्रयोग सम्वन्धि अभिमुखिकरण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● नेपाल सरकार 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. 	

२.५	<ul style="list-style-type: none"> ● पि.एम.टी.सि.टी सेवा पाउने आमाहरुको दरमा वृद्धि गर्न ● ४ पटकको गर्भजांच गर्दा गर्भवती आमाको एच.आई.भी. परीक्षण अनिवार्य गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● जि.शि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● गर्भजांच संगै एच.आई.भी. परीक्षण गर्ने व्यवस्था सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● PMTCT सेवा सम्वन्धि समुदायस्तरका स्वास्थ्य कर्मीहरुलाई तालिम दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● PMTCT सेवा सम्वन्धि समुदाय स्तरमा सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. 	
२.६	<ul style="list-style-type: none"> ● ए.आर.टी. सेवा लिने १५ देखि ४० वर्षका संक्रमित युवा युवतीको दरमा वृद्धि गर्न, ● ART सेवा विस्तार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● संक्रमित युवाहरुलाई खुलेर उपचार सेवामा जानको लागि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार 	
२.६	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ वर्षका यौन रोग तथा एच.आई.भी. परीक्षण गर्ने युवा युवतीको संख्यामा वृद्धि गर्न, ● सचेतनामूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● VCT केन्द्रको विस्तार गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार 	
२.७	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्यकर्मीलाई युवामैत्री यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवावारे तालिम दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार 	
२.८	<ul style="list-style-type: none"> ● स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिलाई युवामैत्री यौन तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवावारे तालिम दिने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का 	

		● स्थानीय निकाय					● नेपाल सरकार	
२.९	● युवामैत्री स्वास्थ्य संस्थाको वातावरण सुदृढीकरण, अनुगमन र भौतिक विकास गर्ने ।	● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय	✓	✓	✓	● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय	● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार	
२.१०	● स्थानीय नीति निर्मातालाई स्वास्थ्य व्यवस्थापन तालिम दिने ।	● जि.स्वा.का ● गै.स.स. ● स्थानीय निकाय	✓	✓	✓	● जि.स्वा.का ● स्थानीय निकाय	● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का ● नेपाल सरकार	
उद्देश्य (३)	१६ देखि ४० वर्षका युवाहरूको रोजगारको अवस्थामा सुधार ल्याउने							
रणनीति (३)	युवाहरूको शीप तथा उद्धमशिलता बिकास तथा स्वरोजगारका अवसर सिर्जना गर्न जिल्लामा अनुकूल वातावरण तयार गर्ने ।							
	क्रियाकलापहरू (Activities):							
३.१	● रोजगारीको दरमा वृद्धि गर्ने ● आधुनिक तथा व्यावसायिक कृषि उत्पादन गर्ने (एक गाँउ एक उत्पादनको कार्यक्रम)	● स्थानीय निकाय ● जि.कृषि का. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.कृषि का.	● स्थानीय निकाय ● जि.कृषि का. ● नेपाल सरकार ● गै.स.स.	
	● उन्नत जातको नमूना व्यावसायिक पशुपालन फारामहरू विकास गर्ने (कुखुरा, वाखा, गाई, भैसी, बंगुर पालन)	●	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.पशु.से. का. ● गै.स.स.	● स्थानीय निकाय ● जि.पशु.से. का. ● नेपाल सरकार ● गै.स.स.	
	● घरेलु तथा साना उद्योग कार्यक्रम संचालन	● स्थानीय निकाय ● जि.घरेलु का. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.घरेलु का.	● स्थानीय निकाय ● जि.घ.तथासा.उ.स ● नेपाल सरकार ● गै.स.स.	
	● लघु उद्यम व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने (युवा स्वरोजगार कार्यक्रम)	● स्थानीय निकाय ● जि.घरेलु का. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.घरेलु का.	● स्थानीय निकाय ● जि.घ.तथासा.उ.स ● नेपाल सरकार ● उद्योगवाणिज्य सं	
	● छोटो तथा लामो अवधिको आयमूलक सीप विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने (हाते होजेरी, मोवाईल तथा कम्प्युटर मर्मत सम्बन्धि तालिम, आधुनिक सिलाई वुनाई तालिम, च्याउ खेती, आदि)	● स्थानीय निकाय ● जि.घरेलु का. ● गै.स.स. ● उ.वा.सं. ● निजि क्षेत्र	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.घरेलु का. ● उ.वा.सं.	● स्थानीय निकाय ● जि.घ.तथासा.उ.स ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं	

● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका कक्षा संचालन	● स्थानीय निकाय ● जि.शि.का.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.शि.का.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● जि.शि.का.
● स्थानीय उत्पादनको वजारीकरण प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्ने	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● जि.कृषि का.
● नगदेवाली तथा फलफूल उत्पादन गर्ने (एक गाँउ एक उत्पादनको कार्यक्रम)	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का. ● निजि क्षेत्र	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● जि.कृषि का.
● युवाहरुको क्षमता तथा उद्यमशिलता विकास र व्यवसायिक सीप विकास गर्ने	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● जि.कृषि का.
● कृषि, पशुपालन, उद्यमशिलता, युवा सूचना केन्द्र तथा रोजगार परामर्श केन्द्रहरुको स्थापना जस्ता युवाका सहभागिता हुने सूचनाहरु गाविस मातहतका सामुदायिक अध्ययन केन्द्रमा उपलब्ध गराउने ।	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का. ● जि.पशु से.का.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का. ● जि.पशु से.का.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं.
● युवा कोषको स्थापना गर्ने	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● खेलकुद का.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● खेलकुद का.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● जि.खेलकुद का.
● युवा संलग्न विषयगत (वचत तथा ऋण, कृषि, बहुउद्देशिय) सहकारी प्रवर्द्धन गर्ने ।	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● गै.स.स.
● युवाहरुको उद्यमशिलताका लागि वित्तिय संस्था परिचालन र वित्तिय साक्षरता कार्यक्रम संचालन गर्ने	● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● स्थानीय निकाय ● जि.शि.क.	● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● जि.शि.का. ● गै.स.स.

	<ul style="list-style-type: none"> ● व्यवसायिक स्थानमा युवाहरुको अवलोकन भ्रमण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● गै.स.स. ● जि.कृषि का. ● जि.पशु से.का. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● उ.वा.सं. ● जि.कृषि का. ● जि.पशु से.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● जि.खेलकुद का. ● गै.स.स. 	
उद्देश्य (४)	समग्र विकासका लागि युवाहरुको समावेशी, अर्थपूर्ण सहभागिता सुधार ल्याउने							
रणनीति (४)	युवाहरुको समग्र विकास निर्माणका लागि नीति निर्माणमा पहुँच बढाउन पैरवी, युवा नेतृत्व विकास, युवामैत्री नीतिनियम बनाई युवाको अर्थपूर्ण सहभागितामा वृद्धि गर्ने							
	क्रियाकलापहरु (Activities)							
४.१	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ वर्षका युवाहरुको विकास निर्माणका हरेक आयामहरुमा अर्थपूर्ण सहभागिताको दरमा बृद्धि गर्ने ● गा.वि.स., जि.वि.स. र न.पा. स्तरीय युवाहरुको अवस्था र सहभागिता सहितको प्रोफाइल निर्माण 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.खेलकुद का 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.खेलकुद का 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● जि.खेलकुद वि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● योजनावद्ध विकास पद्धति सम्बन्धि युवाहरुलाई प्रशिक्षण गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● जि.खेलकुद का ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा शसक्तिकरण तथा नेतृत्व विकास तालिम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● जि.खेलकुद का ● जि.शि.का. ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति निर्माताहरु संगको पैरवी अभियान संचालन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.युवा सञ्जाल ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.युवा सञ्जाल ● वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. ● जि.खेलकुद का ● जि.शि.का. ● गै.स.स. ● 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● युवामैत्री कार्यक्रम संचालन गर्ने (मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम, खेलकुद, अतिरिक्त क्रियाकलापहरु आदि) 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ.वा.सं. 	

		<ul style="list-style-type: none"> ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 				<ul style="list-style-type: none"> ● वि. व्य. स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. ● गै. स. स. 		
	● स्थानीय निकायहरुमा युवा सम्बन्धि व्यवस्थित सूचना प्रणालीको स्थापना तथा सुदृढीकरण	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै. स. स. ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 	√	√	√	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ. वा. सं. ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. 		
	● राष्ट्रिय तथा स्थानीय नीति, कार्यविधि र कार्यक्रम बारे युवाहरुलाई अभिमुखिकरण	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै. स. स. ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 	√	√	√	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ. वा. सं. ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. ● गै. स. स. 		
	● युवा सञ्जालको जिल्लास्तरीय भेला आयोजना	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै. स. स. ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 	√	√	√	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि. युवा सञ्जाल ● वि. व्य. स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ. वा. सं. ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. ● गै. स. स. 		
	● असल अभ्यास अवलोकन /सिकाईका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको युवा भ्रमण	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै. स. स. ● जि. युवा सञ्जाल 	√	√	√	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि. युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ. वा. सं. ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. ● गै. स. स. 		
	● समुदाय तथा वडा स्तरीय युवा सञ्जाल गठन	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै. स. स. ● जि. युवा सञ्जाल 	√	√	√	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि. युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● उ. वा. सं. ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. ● गै. स. स. 		
	● रणनीतिक योजना बारे सेवा प्रदायक र सेवाग्राही तथा सरोकारवालाहरुलाई अभिमुखिकरण	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै. स. स. ● वि. व्य. स. 	√	√	√	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● वि. व्य. स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि. खेलकुद का ● जि. शि. का. ● गै. स. स. 		
उद्देश्य (५)	वालविवाह, लैंगिक हिंशा तथा लैंगिक असमानताको स्थितिमा सुधार ल्याउन								

रणनीति (५)	महिलाहरुको विकासको बाधकका रूपमा रहेका बालविवाह, लैंगिक हिंसा तथा लैंगिक बिभेद जस्ता कुरीतिहरुको विरुद्ध सचेतना कार्यक्रम, सशक्तिकरण कार्यक्रम र संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणमा जोड दिने ।							
	क्रियाकलापहरु (Activities):							
५.१	<ul style="list-style-type: none"> ● लैंगिकताका आधारमा हुने विभिन्न खाले हिंसाको दरमा न्यूनीकरण गर्न, <ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला लैंगिक हिंसा रोकथाम समन्वय समितिलाई तालिम तथा गोष्ठी 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● समुदायस्तरका विभिन्न समूहहरुमा नैतिक शिक्षा सम्बन्धि सचेतनामूलक कृयाकलाप संचालन 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● लै.स.सा.स.सम्बन्धि पार्श्वचित्र निर्माण गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● लै.स.सा.स.सम्बन्धि सचेतनामूलककार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● लैंगिक असमानता ● लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण समितिको क्रियाशीलता(नियमित बैठक, अभिमुखिकरण, योजना सम्बन्धि जानकारी) 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. ● वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● पछाडी परेको वर्ग (बन्धितकरण) को महिलाको लागि आयमूलक कार्यक्रम 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा तथा महिलाका लागि एकिकृत सचेतना कार्यक्रम 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा संजाल तथा समितिहरुमा ४० प्रतिशत महिला आरक्षणको व्यवस्था गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. 	

		<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● युवा सञ्जाल 				<ul style="list-style-type: none"> ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
● १५ देखि ४० वर्ष सम्मका महिलालाई आत्मजागरण, आत्मसचेतना कार्यक्रम संचालन गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.म.वि.का. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.म.वि.का. ● 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
● छाउपडी तथा सुत्केरी हुँदा परीवारबाट टाढा बस्ने जस्ता साँस्कृतिक विभेद अन्त्यका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● म.वा.का. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● म.वा.का. ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
<p><u>लैंगिक हिंसा</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● लैंगिक हिंसा सम्बन्धि मध्यस्थकर्ताहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम 		<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● म.वा.का. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● म.वा.का. ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
● स्थानीय स्तरमा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रको स्थापना तथा क्षमता विकास		<ul style="list-style-type: none"> ● गै.स.स. ● म.वा.का. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● म.वा.का. ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	
● स्थानीय प्रहरी चौकीमा लैंगिक सेलको व्यवस्था एवं सम्बद्ध प्रहरी कर्मचारीको क्षमता विकास		<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. ● गै.स.स. 	
● गा.वि.स. स्थित निगरानी समूहको विस्तार एवं क्षमता अभिवृद्धि		<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	
● गा.वि.स. स्तरीय स्वास्थ्य चौकीमा मनोविमर्श परामर्श सेवाको व्यवस्था र सम्बन्धित कर्मचारीको क्षमता विकास		<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. 	
● जिल्ला स्थित सेफ हाउसको नियमितताका लागि व्यवस्थापन		<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गैसस 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गैसस 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	

							● गैसस	
	● लैंगिक विभेद न्यूनीकरण कोष स्थापना	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.	✓	✓	✓	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.	● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.	
	● लैंगिक हिंसाको कारण पुर्नस्थापना गर्नुपर्ने महिलाको लागि जीवनोपयोगी जीविकोपार्जन गर्न आयमूलक कार्यक्रम तथा रोजगारीको व्यवस्था	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.उ.वा.सं. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.उ.वा.सं.	● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.उ.वा.सं.	
	● लैंगिक हिंशाबाट पिडितलाई स्वास्थ्य उपचारको व्यवस्था गर्ने	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स.	✓	✓	✓	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.	● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.	
	● कानूनी साक्षरता सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● सरकारी वकिल का.	✓	✓	✓	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गैसस ● सरकारीवकिल का.	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● सरकारी वकिल ● गैसस	
	● संचारमाध्यम, पत्रपत्रीका, टेलीफोन, मोबाइलको समुचित उपयोग सम्बन्धि चेतनामूलक कार्यक्रम	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. ● वि.व्य.स.	✓	✓	✓	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● वि.व्य.स. ● गैसस	● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गैसस	
५.२	● बालबिबाह दरमा कमी ल्याउन, ● अभिभावक शिक्षा तथा युवा सचेतनामूलक कृयाकलाप संचालन गर्ने । ● ब्राह्मण तथा पुरोहितहरूसंग बालविवाहलाई निरुत्साहन गर्न पैरवी गर्ने ।	● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● गै.स.स. ● वि.व्य.स.	✓	✓	✓	● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● वि.व्य.स.	● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● जि.शि.का.	
	● बालविवाह विरुद्ध सचेतना अभियान संचालन गर्ने	● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.वा.क.स.	✓	✓	✓	● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.वा.क.स.	● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का.	
	● किशोरकिशोरीहरुको जागरण समूहको गठन एवं क्षमता अभिवृद्धि	● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय	✓	✓	✓	● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय	● नेपाल सरकार ● म.वा.का.	

		<ul style="list-style-type: none"> ● गै.स.स. ● जि.वा.क.स. 				<ul style="list-style-type: none"> ● जि.वा.क.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. 	
५.३	<ul style="list-style-type: none"> ● घरेलु हिंसाको संख्यामा कमी ल्याउन, ● सासु बुहारीहरुलाई सकारात्मक सोच सम्बन्धि अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.वा.क.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● समुदायमा पुरुष महिला विच सचेतनामूलक अन्तरक्रिया गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● जि.वा.क.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.वा.क.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● समुदायमा मदिरा, जुवातास, तथा कुलत व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● घरमूलीलाई नैतिक शिक्षा तथा सकारात्मक सोच सम्बन्धि अभिमुखिकरण 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.शि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● घरेलु हिंसाका कारण र प्रकार पहिचान सम्बन्धि अनुसन्धानात्मक कार्यक्रम 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● अन्तरजातीय विवाह सम्बन्धि कार्यक्रमदीगो बनाउन व्यवस्थापनसम्मान र प्रोत्साहन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● युवा सञ्जाल 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● युवा सञ्जाल 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● एकल महिलाको स्वरोजगारीको व्यवस्था 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● जि.म.वि.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. 	

५.४	<ul style="list-style-type: none"> ● आत्महत्या गर्ने युवा, युवतीहरुको दरमा कमी ल्याउन, <ul style="list-style-type: none"> ● मानव मूल्यमा आधारित शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● वि.व्य.स. ● जि.प्र.का. ● गै.स.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. ● जि.शि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● नैतिक शिक्षा तथा जीवनोपयोगी सीप विकासमा कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● वि.व्य.स. ● जि.शि.का 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● वि.व्य.स. ● जि.प्र.का. ● गै.स.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● म.वा.का. ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. ● जि.शि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● मनोसामाजिक परामर्ष सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● जि.स्वा.का. ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● वि.व्य.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● स्थानीय निकाय ● जि.स्वा.का. ● जि.शि.का. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ● मेडिटेशन सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने । 	<ul style="list-style-type: none"> ● पतञ्जली योग समिति ● स्थानीय निकाय ● गै.स.स. ● वि.व्य.स. 	✓	✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> ● पतञ्जली योग समिति ● स्थानीय निकाय ● वि.व्य.स. ● जि.प्र.का. ● गै.स.स. 	<ul style="list-style-type: none"> ● नेपाल सरकार ● पतञ्जली योग समिति ● स्थानीय निकाय ● जि.प्र.का. ● जि.शि.का. 	

६	<p>उद्देश्य : नतिजामूलक समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कनको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>कयाकलाप</p> <ul style="list-style-type: none"> • 										
	<p>रणनीति : १ राष्ट्रिय योजना आयोगको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन दिग्दर्शनको अवधारणाअनुसार यो कार्ययोजनाको विस्तृत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने ।</p> <p>प्रतिफल:</p> <ul style="list-style-type: none"> • नतिजामूलक समन्वय, अनुगमन र मूल्याङ्कनका लागि सम्बद्ध निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि भई अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रभावकारी हुने । <p>प्रतिफल सूचक:</p> <ul style="list-style-type: none"> • नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन कार्ययोजना तर्जुमा • सरोकारवाला निकायका कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको तालिम संख्या • अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको संख्या लागू भएका अनुगमनबाट प्राप्त सुभावहरूको संख्या 										
	<p>रणनीति : २ कार्ययोजनाअनुरूप वर्गीकृत तथ्याङ्कको व्यवस्थापन र प्रतिवेदन प्रणालीको विकास गर्ने ।</p> <p>प्रतिफल युवा सम्बन्धी वर्गीकृत तथ्याङ्क प्रणाली सम्बद्ध कार्यालयको सूचना प्रणालीसँग आवद्ध भएको हुने ।</p> <p>प्रतिफल सूचक</p> <ul style="list-style-type: none"> • किशोरकिशोरीसम्बन्धी वर्गीकृत तथ्याङ्क उपलब्ध भएका गा.वि.स हरूको संख्या । • रणनीतिक कार्ययोजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको विषय आफ्नो सूचना व्यवस्थापन प्रणालीमा एकीकृत गर्ने सम्बद्ध कार्यालयको संख्या • 										

१२. कार्यान्वयन र समन्वय

जिल्ला तहमा जिल्ला विकास समिति डडेल्धुराले यस त्रिवर्षीय रणनीतिक योजनाले तय गरेको कार्ययोजनाको कार्यान्वयन र अनुगमनको समन्वय गर्नेछ । सबै संबद्ध कार्यालयहरू (अनुसूची १ उल्लेख भएका)को सहयोगमा जि.वि.स डडेल्धुराले युवाहरूसँग सम्बन्धित सबै जानकारी संकलन गरी वार्षिक प्रतिवेदन तयार पार्नेछ ।

संबद्ध कार्यालयहरूको भूमिकाबारेमा अनुसूची १ हेर्नुहोस् ।

विकास साभेदारहरूले कार्यान्वयन निकायहरूको क्षमता वृद्धि गरी योजनाको कार्यान्वयनमा मद्दत गर्नेछन् । युवाहरूको विकासका आवश्यकताहरू पूरा गर्न सम्बद्ध कार्यालयहरू नै जिम्मेवार हुनेछन् । संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय निकाय, विकास साभेदारहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैसस र नागरिक समाजहरूले रणनीतिक योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न केन्द्र र जिल्ला तहसम्ममा सक्रिय साभेदारको भूमिका निर्वाह गर्नेछन् । जिल्लामा जिल्ला युवा समन्वय समिति गठन गरिनेछ । उक्त समितिको अध्यक्षता जिल्ला विकास समितिका सभापतिले वा निजले तोकेका व्यक्तिले गर्ने छन् । समितिको प्रमुख सदस्य-सचिवको जिम्मेवारी जि.वि.स. सामाजिक विकास अधिकृतले गर्नुपर्नेछ । समितिका अन्य सदस्यहरूमा सम्बद्ध निकायहरू, युवाका क्षेत्रमा कार्यरत गैससहरू, जिल्लामा कृयाशील राजनीतिक दलका युवा संगठन, वित्तिय संस्था, जिल्ला वार यसोसियसन र जिल्ला युवा संजालका प्रतिनिधिहरू गरी ११ जना प्रतिनिधि सदस्यका रूपमा रहनेछन् । जिल्ला युवा समन्वय समितिको बैठक वर्षमा कम्तीमा चारपटक बस्नेछ । जिल्ला युवा समन्वय समितिको सदस्य सचिवले युवा केन्द्रत सम्पूर्ण विकासका पहललाई समन्वय गर्नेछ र योजना निर्माणमा जिल्ला युवा समन्वय समितिलाई मद्दत गर्नेछ ।

१३. अनुगमन र मूल्यांकन

यो कार्ययोजनाको पभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्ने काम जिल्लामा रहेको जिल्ला युवा समन्वय समितिले गर्ने छ । यस जिल्ला युवा समन्वय समितिले आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमाको क्रममा यस कार्ययोजनाको मर्मअनुसार युवाका सवालहरू सम्बोधन गर्न सम्बद्ध कार्यालयहरू र विकास साभेदारहरूसँग समष्टिगत रूपमा समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्नेछे । जि.वि.स को अनुगमन र मूल्याङ्कन ढाँचाँमा यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयन तथा कार्यसम्पादनका सवाललाई समाहित गरिनेछ, र जिल्लाको अनुगमन र मूल्याङ्कन निर्देशिकासँग तादात्म्यता हुने गरी यस कार्ययोजनाको अनुगमन र मूल्याङ्कन योजनासमेत तयार गरिनेछ । जिल्ला युवा समन्वय समितिबाट कार्ययोजना मध्यावधि र अन्त्यमा मूल्याङ्कन हुनेछ, र यसको मूल्याङ्कन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिनेछ ।

अनुगमनका लागि तय गरिएका कार्यक्रम/क्रियाकलाप:

- विस्तृत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना तयार गर्ने ।
- कार्ययोजनाको कार्यान्वयन प्रभावकारी बनाउन अन्तर-कार्यालय तथा अभिमुखीकरण गर्ने ।
- कार्ययोजनाअनुरूप सामञ्जस्य हुने गरी विषयगत एवं क्षेत्रगत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- उपयुक्त कार्ययोजनाअनुरूप अनुगमन र मूल्याङ्कनका लागि सूचना व्यवस्थापन संयन्त्रको सुधार गर्ने ।
- जिल्ला युवा समन्वय समिति वा जि.वि.सले सम्बद्ध कार्यालयहरूलाई योजना, अनुगमन, मूल्याङ्कन र रिपोर्टिङ कार्यमा सहयोग गर्ने ।
- यस कार्ययोजनाको अनुगमन जिल्लाको नियमित अनुगमन व्यवस्थामा एकीकृत गर्ने ।
- अनुगमनको सुभावहरूलाई सम्बोधन गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- सम्बन्धित कार्यालयहरूको सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको समीक्षा गर्ने र किशोरकिशोरीको वर्गीकृत लैङ्गिक तथ्याङ्क संकलन गर्ने ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची १: सम्बद्ध कार्यालयहरु

क्र.सं	कार्यालयको नाम	संपर्क फोन	ईमेल	कैफियत
१	जि.वि.स डडेल्धुरा			
२	जिल्ला शिक्षा कार्यालय डडेल्धुरा			
३	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय डडेल्धुरा			
४	महिला तथा बालबालिका कार्यालय डडेल्धुरा			
५	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय			
६	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय			
७	जिल्ला घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति			
८	जिल्ला बन कार्यालय			
९	जिल्ला खेलकुद विकास समिति			
१०	जिल्ला उद्योग बाणिज्य संघ			
११	गैर सरकारी संस्था महासंघ जिल्ला शाखा			
१२	जिल्ला तथ्यांक कार्यालय			
१३	युवाको क्षेत्रमा काम गर्ने गैससहरु			
१४	राजनिनीतिक दलका युवा संगठन			
१५	वित्तिय संस्थाहरु			
१६	जिल्ला वार एशोसियसन			
१७	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी जिल्ला शाखा			
१८	पत्रकार महासंघ जिल्ला शाखा			

अनुसूची ४: सम्बद्ध कार्यालयहरुको भूमिका र जिम्मेवारी

कार्यालयहरु	जिम्मेवारी
जि.वि.स डडेल्धुरा	<ul style="list-style-type: none"> युवासँग सम्बन्धित विकास क्रियाकलापहरुको योजना निर्माण र कार्यान्वयनका लागि सम्बद्ध कार्यालयहरुलाई उनीहरुका वार्षिक र आवधिकयोजना तर्जुमामा सहयोग र समन्वय गर्ने । युवा तथा किशोरकिशोरी विकासका निमित्त बजेट विनियोजन गर्ने र यसको अनुगमनगर्ने । युवाका विकास का लागि उपयुक्त स्रोत विनियोजनका निमित्तछलफल र वकालत गर्ने । युवा प्रति उत्तरदायी कार्यक्रम बनाउन नीतिगत सुधारका निमित्त सम्बद्धकार्यालयहरुलाई आवश्यक सुझावहरु उपलब्ध गराउने । युवासँग सम्बन्धित विषयमा अध्ययन र समीक्षा गर्ने । जिल्ला रणनीतिक कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने। युवासँग संबन्धित सूचना अद्यावधिक राख्ने, त्रिवर्षी कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरुलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम समावेश गर्ने । त्रिवर्षी कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरुलाई वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम समावेश गर्ने । युवा विशेष प्रावधानहरुलाई समावेश गर्न नीतिहरु रनिर्देशिकाहरुको पुनरावलोकन र अद्यावधिक गर्ने । विभिन्न तहमा युवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क राख्ने र युवा-मैत्री सेवा प्रदान गर्ने । युवा विकास क्रियाकलापहरुका निमित्त वकालत गर्ने र सचिवालयकारूपमा काम गर्ने

	<ul style="list-style-type: none"> ● मुख्य समन्वयात्मक निकायका रूपमा कार्य गर्ने, र अद्यावधिक गरिएका युवा विकास क्रियाकलापहरूका साथ जिल्ला तहमा जिल्ला युवासमन्वय समितिलाई सहयोग गर्ने । ● स्थानीय विकास प्रक्रियामा युवा तथा किशोरकिशोरीको अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने । ● सामाजिक कार्यक्रम अधिकृतलाई युवा सचिवालयको सचिवको काम गर्न जिम्मेवारी दिने
जिल्ला शिक्षा कार्यालय डडेल्धुरा	<ul style="list-style-type: none"> ● त्रिवर्षीय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम समावेश गर्ने । ● औपचारिक, अनौपचारिक र व्यावसायिक/प्राविधिक शिक्षासम्बन्धी पाठ्यक्रम लागू गर्ने । ● किशोरकिशोरी-मैत्री विद्यालय वातावरणका लागि न्यूनतम मापदण्ड निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने । ● किशोरकिशोरी-मैत्री अध्यापन, व्यवहार र व्यवस्थापनका निमित्त निर्देशिका, ● तालिम पुस्तिका र सामग्री निर्माण गर्ने (शिक्षक, कर्मचारी र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका लागि) र त्यसको कार्यान्वयन गर्ने । ● किशोरी र सीमान्तकृत समुदायका किशोरकिशोरीका निमित्त छात्रवृत्ति र प्रोत्साहन कार्यक्रम वृद्धि गर्ने । ● किशोरकिशोरीको शिक्षा कार्यक्रममा काम गरिरहेका विकास साभेदार ● निकायहरूसँग समन्वय गर्ने । ● युवा संचन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्ने ● युवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● जिल्ला शिक्षा समिति, गाउँ शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति युवा तथा किशोरकिशोरीको अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने ।
जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय डडेल्धुरा	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवालसमायोजन गर्ने । ● त्रिवर्षीय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने । ● युवा तथा किशोरकिशोरी-मैत्री स्वास्थ्य सेवाहरूलाई स्वास्थ्य संस्थाहरूमा विस्तार गर्ने । ● किशोरकिशोरीको स्वास्थ्य र विकासका निमित्त विभिन्न विकास साभेदारसँग समन्वय गर्ने । ● युवा संचन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्ने ● युवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● युवासंग काम गर्ने साभेदार संस्थाको र तिनले गरेका कामको लगत राख्ने र एककृत योजना तथा प्रतिवेदन बनाउने ● स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति युवा तथा किशोरकिशोरीको अर्थपूर्ण सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने ।
महिला तथा बालबालिका कार्यालय डडेल्धुरा	<ul style="list-style-type: none"> ● त्रिवर्षीय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई वार्षिक योजना तथा कार्यक्रम समावेश गर्ने । ● युवाका लैङ्गिक सवालहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने । ● युवा संचन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्ने ● युवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● आयआर्जन तथा उरुमशिलताविकासमा लागेका युवाको लगत राख्ने ● हिंसा संचन्धि लगत राख्ने ● लैंगिक हिंसा, लैंगिक समानताको क्षेत्रमा काम गर्ने साभेदार संस्थाको र तिनले गरेका कामको लगत राख्ने र एककृत योजना तथा प्रतिवेदन बनाउने
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवालसमायोजन गर्ने । ● त्रिवर्षीय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।

	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा-मैत्री रोजगारी का कार्यक्रम विस्तार गर्ने । ● युवाको आयआर्जन निम्ति विभिन्न विकास साभेदारसँगसमन्वय गर्ने । ● युवा संत्रन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्नेयुवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● आयआर्जन तथा उरुमशिलताविकासमा लागेका युवाको लगत राख्ने ● युवासंग काम गर्ने साभेदार संस्थाको र तिनले गरेका कामको लगत राख्ने र एककृत योजना तथा प्रतिवेदन बनाउने
जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवालसमायोजन गर्ने । ● त्रिवर्षिय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने । ● युवा-मैत्री रोजगारी का कार्यक्रम विस्तार गर्ने । ● युवाको आयआर्जन निम्ति विभिन्न विकास साभेदारसँगसमन्वय गर्ने । ● युवा संत्रन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्नेयुवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● आयआर्जन तथा उरुमशिलताविकासमा लागेका युवाको लगत राख्ने
जिल्ला घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवालसमायोजन गर्ने । ● त्रिवर्षिय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने । ● युवा-मैत्री रोजगारी का कार्यक्रम विस्तार गर्ने । ● युवाको आयआर्जन निम्ति विभिन्न विकास साभेदारसँगसमन्वय गर्ने । ● युवा संत्रन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्नेयुवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● आयआर्जन तथा उरुमशिलताविकासमा लागेका युवाको लगत राख्ने ● युवासंग काम गर्ने साभेदार संस्थाको र तिनले गरेका कामको लगत राख्ने र एककृत योजना तथा प्रतिवेदन बनाउने
जिल्ला बन कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवालसमायोजन गर्ने । ● त्रिवर्षिय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने । ● युवा-मैत्री रोजगारी का कार्यक्रम विस्तार गर्ने । ● युवाको आयआर्जन निम्ति विभिन्न विकास साभेदारसँगसमन्वय गर्ने । ● युवा संत्रन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्ने ● युवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने ● आयआर्जन तथा उरुमशिलताविकासमा लागेका युवाको लगत राख्ने ● युवासंग काम गर्ने साभेदार संस्थाको र तिनले गरेका कामको लगत राख्ने र एककृत योजना तथा प्रतिवेदन बनाउने
जिल्ला खेलकुद विकास समिति	<ul style="list-style-type: none"> ● युवासँग सम्बन्धित विकास क्रियाकलापहरूको योजना निर्माण रकार्यान्वयनका लागि सम्बद्ध कार्यालयहरूलाई उनीहरूका वार्षिक र आवधिकयोजना तर्जुमामा सहयोग र समन्वय गर्ने । ● युवा तथा किशोरकिशोरी विकासका निम्ति बजेट विनियोजन गर्न आवश्यक पहल गर्ने । ● युवाका विकास का लागि उपयुक्त स्रोत विनियोजनका निम्तिछलफल र वकालत गर्ने । ● जिल्ला रणनीतिक कार्ययोजनाको कार्यान्वयनमा सकृय सहयोग गर्ने । ● युवासंग संबन्धित सूचना अद्यावधिक राख्ने,

	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लायुवासूचना केन्द्रलाई सकृय गर्न पहल गर्ने ।
उद्योग बाणिज्य संघ कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ देखि २४ युवा लक्षित लघुवित्त व्यावसायिक कार्यक्रमहरू विकास गर्ने र उनीहरूलाई सहयोग गर्ने । ● १५ देखि २४ युवा लाई लक्षित गरी जीविकोपार्जन, स्वरोजगार तथा रोजगारकार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ● सार्वजनिक-निजी साभेदारी सोचमा युवा-मैत्री उद्यम कार्यकोविकास गर्ने । ● युवा सन्त्रन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्ने
गैर सरकारी संस्था महासंघ	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा संबन्धि काम गर्ने गैरसरकारी संस्थालाई समन्वय गरी युवा विकास तथा सहभागिताका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने र गैरसरकारी संस्थाको युवा केन्द्रित कार्यक्रमको योजना बनाउन, प्रतिवेदन बनाउन, कार्यक्रम संचालन गर्न विषयगत कार्यालय तथा जि.वि.स लाई सहयोग गर्ने ।
जिल्ला तथ्यांक कार्यालय	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लामा युवा संबन्धि सूचना ब्यबस्थित र अद्यावधिक गर्न जि.वि.स लाई सहयोग गर्ने
संयुक्त राष्ट्र सङ्घीय निकायहरू UNFPA, UNICE, UNDP, WFP, UNWOMEN	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा संबन्धि काम गर्ने संस्थाहरू, लक्षित वर्गको क्षमता विकास तथा युवाहितको पैरवी, संस्थागत विकासका लागि रणनीतिले तय गरेका लक्ष्य प्रीप्तको लागि संबद्ध कार्यालयहरूलाई नेपाल सरकार संग गरेको संभौता अनुरूप आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने।
अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैसस	<ul style="list-style-type: none"> ● युवा संबन्धि काम गर्ने संस्थाहरू, लक्षित वर्गको क्षमता विकास तथा युवाहितको पैरवी, संस्थागत विकासका लागि रणनीतिले तय गरेका लक्ष्य प्रीप्तको लागि संबद्ध कार्यालयहरूलाई नेपाल सरकार संग गरेको संभौता अनुरूप आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने।
पत्रकार महासंघ	<ul style="list-style-type: none"> ● युवाका सवालहरू, युवाको संबन्धमा जिल्लामा भएगरेका कार्यहरू, असल सिकाईहरूलाई खोज तथा सार्वजानीकीकरण गर्ने
राजनिनीतिक दलका युवा संगठन	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवाल समायोजन गर्ने । ● त्रिबर्षिय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्न वकालत गर्ने । ● युवा-मैत्री रोजगारी का कार्यक्रम विस्तारमा सहयोग गर्ने । ● विभिन्न निकायले गरेका कामको अनुगमन गर्ने । ● आ-आफ्ना राजनीतिक दलहरूमा युवाहरूको रोजगारीका लागि पहल गर्ने ।
अन्य संबद्ध कार्यालयहरू	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यमान रणनीति र कार्यक्रमको समीक्षा गरी युवाको सवाल समायोजन गर्ने । ● त्रिबर्षिय कार्ययोजनाका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा समावेश गर्ने । ● युवा-मैत्री रोजगारी का कार्यक्रम विस्तारमा सहयोग गर्ने । ● युवाको आय आर्जन निमित्त विभिन्न विकास साभेदारसँगसमन्वय गर्ने । ● युवा सन्त्रन्धि संपन्न कृयाकलापको अभिलेख राख्ने र वार्षिक युवाको छुट्टै र प्रतिवेदन तयार पार्ने युवा जिम्मेवार (फोकल)व्यक्ति/सेवा डेस्क तोक्ने । आय आर्जन तथा उद्यमशिलता विकासमा लागेका युवाको लगत राख्ने

सन्दर्भसूची

- राष्ट्रिय जनसंख्या तथा घरघुरी सर्भेक्षण, २०११ (राष्ट्रिय प्रतिवेदन) । काठमाडौं : केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग ।
- नेपाल किशोरकिशोरी तथा युवा सर्भेक्षण, २०१०/२०११,।
- नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्भेक्षण, २०११, काठमाडौं
- नेपाल सरकारको स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ र नियमावली २०५६

- Nepal Youth Charter
- राष्ट्रिय योजना आयोगको तेह्रौं योजनाको आधार पत्र
- नेपालको राष्ट्रिय युवा नीति २०६६
- किशोरकिशोरीको समग्र विकासका लागि राष्ट्रिय कार्ययोजना (२०७०/७१-२०७४/७५)
- शिक्षा विभागको Flash I REPORT 2069 (2012-013) ।
- UNFPA / HERD Nepal ले गरेको अवधारणा सर्वेक्षणका
- नेपाल मातृ मृत्यु तथा रुग्णता अध्ययन २००८/२००९
- वैदेशिक रोजगार विभागबाट बुलेटीन ०६९
- Plan Nepal, SNV, World Visionले २०१२ मा गरेको अध्ययन प्रतिवेदन
- जिल्ला प्रहरी कार्यालय डडेल्धुराको आ.व. ०६९/०७० प्रतिवेदन
- जिल्ला शिक्षा कार्यालयको लफयास रिपोर्ट २०७०
- जिल्ला स्वस्थ कार्यलयको प्रतिवेदन २०७०